

12 RÖPIRAT.

Budapest

1882. február 15.

II. évfolyam

V. füzet.

A zsidóemancipáció elleni kérvény és törvényhozásunk.

Vajjon számot vetett-e magával a vasvári alesperesi kerület fötisztelendő papsága akkor, a midőn az ismeretes petitiót aláírni s azt a képviselőházhoz benyújtani elhatározta?

Azt hiszem, hogy igen is, számot vetett, és hogy számvetése biztos alapon is nyugszik, arról kezeskedik az ország minden részében a nép körében uralkodó hangulat, melynek e petitió bátor és nyílt kifejezése.

Igaz ugyan, hogy az országházában a nép képviselői között egyik pártban sem találunk – egynek kivételével – férfiakat, kik ez ügyet komoly megfontolásuk tárgyává tennék, sőt ellenkezőleg „általános derűlségre” nyílnak a képviselő urak ajkai, valahányszor e kérdés szőnyegre kerül; de mégsem tételezhető fel a „derülő” képviselő urakról, – ha úgy magános óráikban néha k o m o l y a n is gondolkoznak és számot vetnek lelkiismeretükkel, – látva azon üzelmeket, melyek hazánk minden vidékén napirenden vannak, hogy ők szintén be ne látnák, miszerint választóik nagy többségével szemben ferde álláspontot foglalnak el, s hogy állásfoglalásuk ily irányban, a nemzet életérdekeivel ellentétes viszonyban áll.

És ha mégis cselekszik s a keblökben lakó k i s b í r ó n a k intó szavát a tettek perczében elhallgattatják, sálpróféták szokása szerint máskép cselekesznek mint a hogy éreznek, akkor egy oly testületnek, mely a nép között él és mozog, s annak anyagi és szellemi szükségleteit ismeri, – bátor és hazafias hangja nemcsak hogy biztos alapon nyugszik, de a közvélemény előtt teljesen indokolt is.

Indokolt pedig azért, mert helyzetünk aggasztó s már-már elviselhetetlenné válik; s azon nyomott hangulat, mely e helyzetnek természetes következményekint tekinthető, mintegy előhírnöke annak,

hogy a helyzet tarthatatlan, s hogy e helyzetből való kibontakozásnak előbb-utóbb – ez már csak idő kérdése – meg kell történni; de hogy a történendők mily utón s mily alakban fognak az idők méhéből kibontakozni, ez az a mi e lépést kiválólag indokoltá teszi, s a mi komolyabb megfontolást érdemel.

Nézzük ugyanis az orosz és lengyelországi eseményeket: mily borzasztó kép tárul fel előttünk! Lehet-e ezt a képet csak úgy egykedvűen az álszabadelvűség szemüvegén nézni s nem gondolkodni a felett: hogy ez a társadalomra nézve vészes irányzat hova fogja kinőni magát előbb-utóbb?

Lehet-e szemet hunynunk azon napirenden levő fosztogatások és üzemek előtt, melyeket a zsidók – úgy látszik öntudatlanul, – az uralgó álliberalizmus védpaizsa alatt úgy lehet saját vesztökre üznek, azon állam, azon nemzet ellen fenve fegyvereiket, a mely őket fiaul fogadta, és a mely nemzet őket, – egy elhamarkodott szerencsétlen pillanatában saját maga ellen merényletet követve el, – az alkotmány bástyái közé vette fel?

Nem volna-e idő-és korszerű, az amúgy is „pseudo-liberalizmus” magaslatáról lelépve s inkább a „conservatív” irány felé hajolva, oly politikát követni, a mely e kérdésnek alkotmányos útoni megoldását tenné lehetővé?

A vasvári alesperesi kerület főtisztelendő papsága – bár előre látom, hogy: „ultramontán” eszmékkel saturálnak fog declarál-tatni, – bátran és nyíltan ez irányban tett lépést, lerázva magáról az álszabadelvűség békóit; de ezen lépésével, midőn egyúttal kérvényezési jogával élt, kérve a nemzetgyűlést, hogy a nemzetnek önmaga ellen elkövetett merénylete épen azon az alkotmányos úton nyerjen orvoslást, mint a mily utón a merénylet elkövetett, nem retrográd irányban haladt, hanem egy lépést tett egy vészessé fajulható kérdésnek megoldása felé.

S e bátor, nyílt s minden utógondolatot kizáró lépését a vasvári kerület papságának örömmel üdvözli mindenki, a ki a mai kor álliberalizmusával szakítani mer, s a ki nem rettenik vissza attól, hogy „conservatív” vagy pláne „ultramontán” eszmékkel saturálnak bélyegeztessék. Mert, hogy valódi liberális politika volna a jelenlegi, vagy hogy a sokat hangoztatott demokratia csakugyan léteznék, e fölött a közvélemény már régen napirendre tért, mert csak a vak nem látja, hogy mi az álszabadelvűség és áldemokratia járma alatt nyögünk. Tudja és érzi ezt minden gondolkozó ember, tudja és érzi: hogy helyzetünknek minden fonásága ezen két ferde irányzatnak kifolyása.

Ezen ferde irányzatnak kifolyása volt a zsidó emancipáció, s ezen ferde irányzat kifolyása lesz – ha törvénynyé válik, – a zsidók és keresztények közti házasság megköthetését célzó törvényjavaslat is. Mert valamint az előbbi nem változtatott a zsidóknak sem jellegén sem jellemén sem szokásain semmit, úgy a tervbe vett törvényjavaslat sem fog azon változtatni semmit, sőt ellenkezőleg újabb fegyverül fog szolgálni kezükben, melynek élet akkor fordítják ismét ellenünk, a mikor azt céljaik eléréséhez szükségesnek látják.

Azért csak örömmel lehet üdvözölnünk a kezdeményezőket; s utjok habár a conservatív irány felé vezet is, de gyógyítani akar egy elmérgesedett sebet, egy tönkre tett nemzetnek égető sebet; gyógyítani akar pedig nem „demagóg” eszmék terjesztésével, mint elleneink hirdetni szeretik, hanem törvényes és alkotmányos eszközökkel, nehogy azok a társadalmi rend alapjának megingatásával végződjenek. „Caveant consules! – Salus rei publicae suprema lex!”

Peőcz József.

A zsidók és a keresztény társadalom.

Társadalmi kérdéseket nem lehet mondva készíteni, mestersegesen szőni fonni, és semmiből mint Deus ex machinát egyszerre előrántani. Meg van azoknál keletkezésük eredete, fejlődésük és lefolyásuk, mint minden más tünetnél, mely valamely organizmuson mutatkozik.

Ilyen társadalmi kérdés a zsidókérdés is, bármit írjanak és beszéljenek mesterkéltsege felől azok, kiknek alkalmatlan annak felszínre jötte, kényelmetlennek, avagy tán veszélytrejtőnek tűnik is fel.

A zsidókérdés egyidős a keresztény társadalommal, (Ez téves nézet: a zsidókérdés egyidejű a zsidó népnek más népek közt való létezésével. Példák erre Egyiptom, Róma sat. – Szerk.) és megszületett abban a pillanatban, melyben a zsidóság tisztán társadalmi térre tartozó elavult intézkedéseket vallás-erkölcsi tételekké emelt, melyek azt a keresztény társadalommal lehető érintkezésében akadályozták, s ez által eleve izolálták, és a keresztény reform alapelve: a felebaráti szeretet tanával egyenes összeköttetésbe hozták, sőt sokaknál a legszámasabb esetben máig is hozzák.

A zsidókra bízunk – mert reánk nem is tartozhatik, – fölismerni morális tételeik közt azokat, melyekre a fönnebbi jelzés illik, vala-

mint rajtuk áll s kizárólag csak rajtuk fordul meg, hogy az általuk gyakorolt exclusivitást megszüntetvén, lebontsák végre azon válaszfalat, melyet a farkas és bárány meséjére emlékeztető fuffanggal, ma is sokan nem áttallanak a keresztény társadalomnak bűnül tulajdonítani.

A dolog úgy áll, hogy míg a zsidóság részéről minden lépés, melyet a keresztény társadalom felé tesz, haladás, addig az utóbbi részéről minden engedmény, melyet ez az ódonság által szentté rögzített őszidó felfogás követelményeinek tesz, a legtermészetietlenebb és legsötétebb reactió, mert végleteiben, ha ez általán lehető lenne, visszaterelné a keresztény társadalmat, e kifejlett rózsát, – bimbó- és csirakorába, vagyis vissza oda, honnan az a faji önző elzárkózás alacsony gőzköréből az egész emberiséget felölelő szeretet és testvériség végtelenül magasztos felfogásáig emelkedett...

Tisztába kell jönniök a zsidóknak mindenekelőtt, és ezt minden kétséget és félremagyarázhatást kizárólag nyíltan be is vallani ok, hogy a keresztény társadalommal kikerülhetlen érintkezést lehetetlenítő tantételeiket nem tekintik vallási dogmáknak, s ekkor, de csak ekkor lesz megadva a valódi bensőbb közeledés lehetősége a zsidó és egyéb embertársaik közt, mint a kiket a teljes emancipációnak oly rég megtörtént bekövetkezése után még ma is csak „gojim” vagyis hitetleneknek, tehát maguknál alantabb álló teremtményeknek tekintenek.

Szakítaniok kell mindenk fölött azon hiu, önhitt s többi embertársaikra sértő és megalázó faji ösfelfogással, mely szerint egy edül ők az isten választott népe, kiknek a föld minden rajtalevővel kizárólagosan képezi jogos tulajdonát, valamint szakítaniok kell az ezen tévpontból levont minden téves következtetésekkel és utógondolat nélkül elfogadniok és alkalmazniok az egyenlőség elvét Isten előtt is, a mint látszólag buzogtak és buzognak ugyan ezen elvnek francia minta szerint érvényt szerezni a földön.

Tisztába kell jönniök a zsidóknak a fölött, hogy mióta megszűntek külön álló államban külön nemzetet képezni, azon egyes országokban, hova a sors őket helyezte, most már nem képezhetnek külön mást, mint külön vallásfelekezetet, mely azonban nincsen és nem lehet soha jogosítva külön faji vagy nemzeti politikát üzni; társadalmi tekintetben pedig a zsidók föltétlenül alkalmazkodni tartoznak azon országot alkotó többséghez, mely nekik hazát adott és családi tűzhelyet biztosított, és mindazon polgári jogokkal felruházta, melyeket az egyén bármely államban egyáltalán bírhat. Nem követelhetnek nevezetesen a vallás firmája alatt

honfitársaikkal közösen és egyaránt bírt polgári jogaikon felül még különös más jogokat avagy külön állást, avagy privilégiumot, a melylyel pedig ez idő szerint *statust in statu képezvén*, tulajdonkép és tényleg csakugyan bírnak, mire nézve csakis egy jellemző vonást kívánunk ezúttal felhozni, és ez a mindinkább terjedő zsidó felírások nem épen jelentéktelen ügye.

Emlékezzünk csak vissza, hiszen csak aligmúlt időben volt, sőt folyik nálunk ma is, a nagy magyarosodási mozgalom, és az idegen czégek és felírásoknak kiküszöbölése, pedig élő európai nyelvekre vonatkozólag, és e mozgalomban bizvást állíthatjuk, a zsidók a kolomposok; de a mit a német, a cseh és horvátnál államellenes tendenciának tekintenek, és mint ilyet feltüntetni legvehemensebbül épen ők igyekeznek, – magukra egyáltalán nem találják alkalmazandónak, – hanem *con amore* és *senza pudore* szaporítják és alkalmazzák héber betűs felírásaikat, melyeket ez országban senki sem ért, elolvasni pedig csak a zsidóság tud, reánk nézve pedig annyival nemzetellenesebbek, mert azok nem is a holt és még kevés zsidó tudós által értett héber nyelvet, hanem ellenkezőleg csak egy elrontott *n é m e t* jargont takarnak, s így szűr alatt még veszélyesebb, mert majdnem ellenőrizhetlen germánisátiónak válnak terjesztőivé.

A reakciónak soha semmi szín alatt és semmiféle formában sem voltunk barátai, s azért nem voltunk és lehetünk barátjai azon kísérleteknek sem, melyekkel a zsidók saját faji kizárólagosságuk körülbástyázhatására bizonyos elavult, túlhaladott társadalmi különbségeiket a vallási türelem köpenye alatt a keresztény társadalomba is becsempészni, vagy legalább azoknak hallgató elismerését kierőszakolni igyekeztek, és simulás, alkalmazkodás helyett a keresztény társadalom *accommodálását*, tehát ennek viszszalépését hátrafelé követelték. Épen azért nem volt bizalmunk az emancipációnak oly fennen kürtölt beolvasztó, amalgamizáló hatásában sem, mert meg voltunk győződve, hogy megrögzött előítéletet, valamint elavult, ma már érthetetlen formák fentartásához ragaszkodó fanatismust bármilyen messze menő engedmények sem fognak megszüntetni, sőt vérszemet kapva, azt még csökönyösebbé, másrészt bőszültebbé teszik.

A mit azon időben jószoltunk, – bekövetkezett: a zsidók ma még kizárólagosabb kört képeznek mint azelőtt, és ma távolabb állnak a keresztény társadalomtól, mint midőn emancipálták őket, mert a reform, mint köpeny csak rajok adatott, nem pedig önmagok által érzett benső szükségnek kifejezése volt.

Aliquis.

„Vakulj magyar!” Valami a nálunk dívó zsidó-dédelgetésről.

Az antisemitikus irány számos kérdést hozott napirendre, másokat felelevenített, ismét másokat pedig az eredeti világosságba helyezi. Ilyen a nemzetiségi kérdés is, e megszokott vesszőparipája a hírlapirodalomnak, kopott frázisa a népboldogítóknak és mentsvára minden zsidó hunczutságnak.

Magyar nemzetiség! Mily szép, mily dicső fogalom. Nép, mely minden ízében magyar, mely ura önmagának, mely meg van áldva a természettől nemcsak termékeny határral, de szellemmel és életerővel is, mely fejlődik, halad, még bajai közt is tökélesbül mint az arany a tűzben!

És mégis hányan veszik e szót érdemetlen ajkaikra, hányszor válik e legszebb fogalom takaró palástjává a rosznak, hányan használják ezt fel ámitó, bódító szernek, hogy hazafiságukkal, magyar érzelmeikkel kérkedve belopják magukat bizalmunkba, aztán befonjanak, megcsaljanak minket, s utánna a markukba nevensenek.

A magyar jószívű, elbizakodott volt sokszor, könnyen hívő mindig. Geniejét, életrevalóságát, szellemi és testi erejét, karját és kardját megmutatta, elégszer, és csakis ennek, de csakis ennek köszönheti, hogy még „él nemzet e hazán.”

Befogadja a kívülről jövő áramlatot, csak ritkán keresi annak helyességét. így századunk nagy eszméi közt sem vették észre a rosszat, és belopóztak azok tolvaj módra közénk.

Nálunk a zsidó emancipáció keresztül ment minden komolyabb ellenzés nélkül. Gavallérosan csinálták, mint illik is egy lovagias nemzethez. Ezzel a szép titulussal szoktak minket tudvalevőleg az európaszerte nagy virágzásban levő zsidó sajtóficzkók traktálni, ha valami nagy balgaságra akarnak rávenni, lévén különben rendesen kijáró epithetonok a „Betjaren-Volk”, „Barbarenland”, „Panduren-Wirtschaft” és a többiek.

Ezer évnek búja-baja nem bírta megtörni a magyart, hát miért félnénk akkor attól a félmillió (Már hatszázhuszonötezer. – Szerk.) zsidótól, kik testöket, lelköket s a mi fő pénzőket ajánlták, csakhogy „polgárok” lehessenek? Igaz, hogy drága lett a mulatság, mert ők aztán testünket lelkünket elgseftelték az ördögnek, pénzünket pedig – no azt megtartották maguknak.

Magyar nemzetiségről szólt az ének, mely az új polgártársakat fogadta. Most tizennégy év múlva ott vannak Szalay Imre úr „polgártársai”, hogy monopolizálják a kereskedést, konfiskálják a hitelt, be-

hálózzák uzsorával az országot, a szellemi téren már feles számmal árulják a tudományt és igazságot, sajtójukkal prostituálják a közszellemet, nyomukban ott az elszegényedés, elerkölcstelenítés, elpusztulás, szóval az egész közélet depravációja.

Egyes jólelkű férfiak látják a zsidókban megrontóinkat, kiket magunk hoztunk be, mint a trójaiak a falovat. Az uzsorásoktól kifosztott nép, a pusztuló középosztály, a szellemi és anyagi prostitució és proletariátus ijesztő réme fel-feltűnik. A zsidók az okai ennek, – szólnak az igazak, de felharsan a riadalom „magyar nemzetiség!” – a zsidók pedig magyarosodnak.

Magyarok a zsidók! – ordít vissza a telhetetlen Minotaurus, melyet népünk javával tartunk, a sajtó vissza üvölt, hogy „csak a nevök német.” Nossza rajta! Le kell a magyarosítási bélyeget szállítani, és itt van a panacea, mely a zsidóból magyar embert (kutyából szalonnát) fog csinálni.

Rákóczy, Bercsényi, Hunyady, Báthory, Garay, Berzsényi, sat., ti dicső férfiak piruljatok, a zsidó megkapta a ti neveteket, melyet éveken, egy egész emberöltőn át tettetek nagygyá karddal, szóval, tollal: – ötven krajczárért, melyet begseftelt ócska vassal, sornál-írással, toll- és rongyszedéssel.

Öt forintot sokalt nevetekért, annyit nem adna az egész náczióért. Vakulj magyar, így kötik be a szemedet!

„Az x-i keresztény templomban egy pap – N. a neve a hazafiatlannak, – múlt vasárnap német prédikációt tartott.” Rettegj Byzantium. Megered a hajrá az egész kereszténység, az illető egyház papjai ellen. Ordítanak a zsidó sornálok, s a conventiójukban levő „független magyarok.” Arról, hogy az országban levő zsinagógákban és zsidó zugiskolákban németül gajdolnak, hogy a német színházat, zengerájokat zsidók tömik meg, arról hallgat a krónika.¹⁾

De ha egy zsidó rabbinus arra vetemedik, hogy magyarul papoljon, vagy egy zsidó magyarul vezeti könyveit,²⁾ fújja a sajtó a panegyrist telt pofával, a mint illik is a hetedik nagyhatalomhoz, mely alatt a zsidó hatalmat kell érteni. Vakulj magyar, így kötik be a szemedet!

¹⁾ Velem esett meg. Múlt évben egyik pesti nagy lap erősen megátadott egy keresztény intézetet, mert ott németül prédikáltak a templomban. Én a zsidó templomokra hívtam fel a figyelmet, de ezt már nem vette fel az illető lap.

²⁾ Még azt is megírták, hogy Steiner I. magyar levélborítékot nyomtatott.

Kipusztít a zsidó egész falvakat, uzsorás adósságokban elárverezteteti a magyar nép ingó és ingatlan jószágát, – erről hallgat az írás. A hivatalos lapnak csak első felét nézik, hol a zsidóknak való nemesség-adományozások vannak; de hogy e zsidók zsidó fiskálisai legalább száz jóra való magyart üznek ki ősi telkökből, arról ki sem vesz tudomást. Minek is venne?!

Megesik aztán, hogy egy-egy gaz uzsorás zsidót agyonverve, megfojtva találnak, vagy néha en gros megy a dolog... „A vérlázító iszonyú gyilkosság borzadalmi” bejárják a világot. Azt, hogy ugyanitt a zsidók vérlázító gazságokkal még a mindennapi kenyeret is kicsalták a szegény magyartól, hogy számtalan faluban alig van ház mely nem a zsidóké, azt nem tudja senki. „Megbüntetem – így szól az írás, – az apák vétkeit a fiakban harmadik és negyedik íziglen.” Nos, hát azok az emberek legfeljebb a szentírást magyarázzák – helytelenül ugyan, – gyakorlati mutatványokkal.

Vicém pro vice. A törvény a zsidót nálunk nem bünteti; csalás, uzsora, mind szabad, csak a forma legyen helyes., és ha valaki – helytelenül ugyan, de – elvégzi az igazságszolgáltatást: „Akassz fel,” kiált unisonó a zsidó conventiós had. Fehérvárott, a 60-as években József napján kilencz rablógyilkost akasztottak, közülök öt zsidó volt, hanem azért a „barbár” magyarnak minden alkalommal kijut. Vakulj magyar, így kötik be a szemedet!

A középosztály rémületesen pusztul, az ügyvédi, hivatalviselői kar az enyészet örvényének szélén áll. Pedig ez volt mindig a nemzetet fentartó elem. Pusztulásukkal arányban gazdagodik a zsidó. De hát ki látná ezt, hisz a domíniumba beült Móricz, ötven krajczárért felvette a volt birtokos nevét, dús hajtásnak indult famíliájával együtt. Ez aztán bűnbocsátó levél a múltra és patent a jövőben való válogatott hunczutságok végbevételére. Vakulj magyar!

*

Külföldi zsidók vagy itthon még nem Kisfaludy-társaságot és meg nem akademiázott zsidók sárba rántják a magyart primitív irodalmával együtt. A zsidódédelgető újságírók prűszkölnek, és ekkor valamelyik sornaliszta a „Lloyd” egy cikkében kiírja, hogy Petőfit Sturm fordításában meg lehet érteni, minden vadsága mellett is, és hogy a magyar kulturfähig, mióta Dux, Dóczi s több ily koppott zseni ezen a nyelven ír, mióta a zsidó viszi az előcsahosi szerepet a magyar irodalomban. Vakulj magyar!

Ad a zsidó jótékony célra 1 frtot; tele dicsőséggel a világ*,) de 100-at ad, ha bent marad a Jordán atyafiságban. De ne vegyenek be egy zsidót a keresztény kórházba vagy iskolába, már a toleranciát emlegetik. Így van, hogy a keresztény kórházban száz száma van a zsidó, s a lipótvárosi „katholikus” gimnáziumban (ez a neve,) minden öt, hat zsidóra esik egy egy keresztény. A Bethesda, Zion és tudja Mózes mily furcsa nevű intézetek és egyletekből nem jut semmi a keresztényeknek. Vakulj tehát toleráns magyar, lám a zsidó özszeolvad veled!

*

Váltóhamisító, hamisbukó gründerek, kereskedők és szenzálok, kik tíz- és százezrekkel károsítanak meg másokat, rendesen négy-öt hétre, nagy ritkán hónapokra kerülnek a hűvösre; de egy lopott malaczért már öt évet is adtak az új büntetőtörvénykönyvnek tal-mud-befolyásolta „csemege” paragrafusai. Ezekkel is a magyar nemzetiséget erősítik, hisz az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni, hát még a zsidónak, ki a bukás után új firmával és új szemtelenséggel fog névmagyarosítás útján, megmagyarosodás céljából, gazemberkedni. Vakulj magyar!

A nyúlőr lovagjai naponként imádkoznak a Jehovához, hogy vezesse őket vissza hazájukba. Legyen meg az ő akaratjuk. Kerüljenek vissza oda, vagy pedig vigyék el őket a Ferencz-József földre, vagy a gróf Pejacevichtól tervezett deportáló helyekre; bizony-bizony megérdemli a legtöbb zsidó mindenestre a deportációt.

Zsidódédelgető gyászmagyarjainkat pedig utánuk kell expediálni; ha annyira szeretik a zsidókat, hát menjenek velők!

Titus.

A zsidók a közép- és újkorban.

(Hellwald Frigyes „Művelődési történelméből”.**))

Túlnyomólag zsidók voltak azok, kik a középkorban az emberkereskedést üzték; nagy hiba volna azonban, az akkori világnak a rabszolgakereskedés iránti utálatának tulajdonítani a középkori zsi-

*) Nem is. régen voltak tele e reklámmal a lapok, hogy „B. Dávidné, a jótékonyaságáról ismeretes úrnő százezer frankot akar adni jótékony célra.” Mindebből a sok frankból máig mitsem adtak.

**) Culturgeschichte. II. k. 343. 730. 1.

dóság nyomasztó helyzetét. Ilyen utálat nem létezett, a népöntudat abban semmi igazságtalanságot nem látott. Mindazonáltal a zsidók helyzete a középkorban igen súlyos, a velük való elbánás kegyetlen volt. Valamennyi országban a legelkeseredettebben gyűlöltettek és üldöztettek; nem volt roszaság, a melyet joggal avagy jog nélkül el nem mondtak róluk, nem volt semmi igazságtalanság, a mely irányukban helyén levő nem lett volna. Zsidónak lenni, önmagában véve egy utálatraméltó büntett volt, elégséges arra, hogy a szerencsétlenek ellen a legvadabb szenvedélyeknek szabad nyilvánulás engedjék; egy becsületes ember sem akart velük érintkezni, úgy tekintettek mint a társadalom pestis-fekélyei, őket meggyilkolni s kiirtani, nem volt büntett, sőt érdem volt, s ha őket élni hagyták, akkor ezen kegyelmet megsarczoltatások és zsaroltatások eltűrésével kellett megvásárolniok.

A zsidóság felől sajtászerű egyértelemmel táplált ilyen nézetekkel valamennyi népnél találkoznak; honnét ez a különös jelenség? Sokan azonnal készen vannak a kereszténységre, nevezetesen az egyházra háritani az elkövetett szörnytetek bűnét, s azt hiszik, hogy isten tudja micsoda nagy dolgot tesznek, ha páthoszszal felkiáltanak: „Az emberi természet visszaborzad a középkort és a kereszténységet rémítően jellemző tényektől!” Mert hát nem ez a dolog veleje; az emberi természet nem borzad vissza ilyenektől, hisz különben azon szörny tetteket nem követte volna el. A tudomány sem ismeri ezt a borzalmat, ő előtte az emberi phyzis nyilatkozatai, a Dahome-négek és a Fidzsi-kannibálok vérszomjas ösztönei szintűgy, mint egy Tasso vagy Schiller gyengéd érzelem-mozzanatai egyformán figyelemreméltók, egyiránt fontosak s bizonyos értelemben egyiránt jogosultak. Nézzük csak közelebbről a dolgot.

A zsidók elterjedése Európában az őskorba nyúlik; korán, már Kr. e. 139. évben, Rómában találjuk őket, s már akkor elnyomatva. Domitián vallási prozelitaság miatt kiűzte őket a városból, Alexander Severus alatt Trastevere-be visszatértek, a mely városrészt a legkésőbb középkorig sűrűn lakták. Már a rómaiak alatt többször üldöztetéseknek voltak kitéve, noha minden polgári jog birtokában voltak.

A nagy idegen városban kenyerüket megkeresniük kellett, s mégsem akartak egy bizonyos önállóságot nélkülözni. Így tehát mindenféle apró cseprő mesterségre adták magukat, mint a milyeneket hasonló viszonyok között a cigányok üznek; jövendőmondással, bájital-keveréssel, – a méregkeverés vádjá aztán a népnél hamar lábra kap, – tolvajlások leleplezésével foglalkoztak, koldultak is, de különösen elkezdtek ócska lim-lommal kereskedni, schacherozni.

Ez a sajtászerű ipar a zsidók jellemző idegen jellegét még fokozta, a mely nép, amint nem helytelenül mondák, minden embert gyűlöl, s csak önmagát tekintette mint kiválasztott népet, a mely Komában is szívesen ragaszkodott törvényeihez és szokásaihoz. Habár minden assimiláció nélkül nem is maradt a dolog mindamellet a zsidók zsidók maradtak, megőrizték régi ellenszenvüket az emberi alak lefestése iránt, (Tán ez az ellenszenv helyes önismeret kifolyása volt, hogy t. i. saját rútt alakjukat nem akarták megörökíteni. – Szerk.) körülmetélték magukat, nem ettek disznóhúst, szóval, lényegükben és jelentkezésükben a legteljesebb oppozíciót képezték a többi népek hagyományos fogalmai, erkölcei és véleményei ellen. Habár a héberrek sok előnyökkel is bírtak, mindazonáltal ezek nem tűntek fel oly nagyon, mint nemzeti különöségeik. így aztán nem maradhatott el az, hogy már az ó-korban, egészen eltekintve azon benyomástól, melyet a zsidó háború hátrahagyott, a zsidók nagy mértékben kellett hogy azon ellenszenvet, idegenkedést érezzék, mely az idegen országbelit érni szokta, ha gazdagsággal és fényvel az emberek szeméit nem kápráztatja, s a mely idegenkedés még a szag iránt is mutatkozott. Már a rómaiak is azon nézetben voltak, hogy a zsidók bűdösek, s ugyanazt a rosztat mondták róluk, mint a későbbi középkor. Seneca, a nemes bölcsész, egy rendkívül gonosz népnek nevezte őket.

De nemcsak egyedül a nyugati népek utálták a zsidókat, nem kevésbbé szenvedélyesen tették ezt s teszik még ma is a keleti népek is. Ugyanis egy közelebről meg nem határozható időben a zsidók Chinába nyomultak be. A keresztény időszámítás 8-ik századából való arab tudósításokból tudjuk, hogy azon idő körül a chinai kikötővárosokban számtalan zsidó község volt. Chinában a zsidók eleinte jólétre és tekintélyre vergődtek, a melyekből nemsokára nyomorba és általános megvetetésbe süllyedtek, hogy soha többé fel ne emelkedjenek. Kínozzák, ütik-vétik, nyomják őket, de mindennek daczára terjednek, s többé kevésbbé nyíltan mutatják nemzetiségüket. Hasonló az eset a mohamedán országokban, Közép-Ázsiában; nevezetesen Bokharában a zsidót nem tették rabszolgává, mert őt még erre is fölötte megvetették.

A benszülöttek szeméi előtt ő oly alacsony fokon áll, hogy az uzbekek és ladzsikok (két, egészen különböző törzs,) az oroszoknak például azt a szemrehányást teszik, hogy ezeknek a „rühes zsidóknak”, époly védelmet nyújtanak mint az ország többi népeinek. Az a bánásmód, melyben az uzbek uralkodóknál a zsidó részesül, semmiben sem különbözik attól, a mely az európai középkorban szokásos volt: úgy mint itt, bizonyos ruhákat nem szabad, másokat pedig kell viselnie.

A zsidó mindenütt nyomorúságosan és piszkosan él, s ha a vak népdüh a középkorban nagy járványok kitörését, mint például a fekete halált, a zsidóknak tulajdonította, úgy az akkori tudatlanság nem is igen tévedett. Hasonló szívósságot szokásokban és modorban őriztek meg a zsidók Algierban, a kik a francziák által való megszabadításuk után kevélyek és elbizakodottak lettek. Ugyanez az eset Közép-Ázsiának most már orosz fenhatóság alatti részeiben. Legalantabb állanak tán Arábiában, a mely pedig valaha közel állott ahhoz, hogy maga is judaizáltassék. Életük és vagyonuk ugyan biztosítva van ott az arabok általi megvetetésük azonban határtalan megaláztatásoknak teszi ki őket: miként Marokkóban és Bokharában, úgy itt se szabad lóra, hanem csak számárra ülniök, valamely arabbal való találkozásuknál balról kerülniök, a számárról leszállniok s kellő távolságban állniok kell, mert a megvetett zsidó közelsége bemocskol. A törököknél a zsidók hasonló sorsban részesülnek. így a zsidó hitközség Diarbekirben Kis-Azsiában már négy év óta kényszerítetik a vasútépítésnél robotmunkákat teljesíteni, a melyektől senki se szabadíthatja fel magát, ha nem akar naponként 40 frank büntetést fizetni; még a kiengesztelési ünnepre (Jom kipur) is csak egy császári fermán folytán eszközölhették ki a munkától való felmentetésüket. Továbbá, valahányszor izraelita hulla eltemetetik, másnap már a hullát kiásva és lefejezve találják; a törökök a levágott fejet a folyóba dobják, s a törzset teljesen meztelenül ott hagyják feküdni. Az izraelita sírokat teljesen elpusztítják, a sírköveket elhordják s a kormány gyáraiban felhasználják. Jeruzsálemban a zsidó község ma nem kevesebb mint hét-nyolcz ezer tagot számlál, a kik kizárólag a koldulásból élnek, s nyomorúságos életüket csak azon könyöradományokból tengetik, a melyeket Palaestinán kívüli községek évenként juttatnak nekik. Legújabb időben ezen könyöradományok szűkebben kezdenek folyni, s azért a jeruzsálemi zsidók szorongással néznek a jövő elé. Már ugyan tervezték, őket lassankint a mezei gazdászatra rávenni; a terv azonban nem vihető keresztül, mert olyan emberek, a kik csak ahhoz vannak szokva, hogy Talmudjokon tépelődjenek, soha, de soha sem lesznek jó földművelők, s őket a kereskedésre szoktatni, szinte nem megy, mert ahhoz tőkájük és ismereteik nincsenek. A zsidók Bulgáriában is nyomorúságos viszonyok közt élnek; Krysben pedig, egy helységben a Kaukázusnál, amely hegységnek lábánál mindenütt zsidók laknak, a nélkül, hogy a felsőbb hegységben telepjük lenne, Becker Sándor utazót, tolmácsa, egy örmény e szavakkal tette rájuk figyelmessé: „Itt is csavarognak az átkozott zsidók!” Az alsóbb műveltségű mai népeknél és törzseknél tanulmányozhatjuk saját múltunkat, s az ösz-

szehasonlító népisme ezen physiologiai-történelmi módszere tanítja egyedül a culturát természetes fejlődésében megérteni és felfogni.

Ha mármost egybehangzólag minden nép és minden korszak a gyűlölet és megvetés érzelmét táplálta a zsidók ellenében, tán csak szabad ennek az okát magukban a zsidókban keresni?! Bizonyynyal, a középkor semmit sem tudott a talmudi tanokról s azok mély értelméről. A mi azokból a tömegekbe behatolt, az az a homályos öntudat volt, hogy a zsidó keze mindenki ellen felemelve van. Az önvédelem törvénye tehát az, a mely mindenkinék a kezét ő reá emelte fel. Innét mindenütt a feneketlen mélység zsidók és nem-zsidók között. Ma már lehulltak a korlátok, melyek embert embertől elválasztottak; a zsidók részben pompás palotákban laknak, a keresztényekkel együtt esznek, a keresztényekkel együtt élnek, úgy öltözködnek s vesződnek mint ezek. Mindazonáltal ezek csak egyes kivételek; Rómában a valóságos zsidók egész a mai napig nem jöttek sokkal közelebb a rómaiakhoz, mint a hogy Pompejus korában voltak; a ghetto tovább is fenáll úgy mint hajdan Trastevereben, s még 1874-ben is azt halotta Dr. Kleinpaul egy zsidótól ugyanezen gheftóban, az u. n. templomiskolában, hogy egy izraelitának sem szabad egy nem-izraelitát héber nyelvre tanítania; egy másik zsidó pedig a cataloniiskolában azt mondta neki, hogy a templom Jeruzsálemban egykor újra felépíttetik, a mint a próféta mondta; mert az ő vallásuk a legrégeb, az egyetlen, az igaz vallás.

(Vége a jövő számban.)

– A zsidó harcztérről. –

– Havi szemle. –

(A Rothschild-„dinasztia” boszúja Rothschild Jamesért: Bontoux bukása. – A párisi „Krach” és Gambetta bukása. – A berlini „Reichsbote” elmékedései a börzei állapotok fölött, és a német kormány tervei a börze megfékezésére. – Páter Hyacinthe Levson, recte Lewysohn. – A „Times” czikkezése az oroszországi zsidók mellett; a londoni zsidóbarát-meeting; Gladstone és az angol radikális lapok magatartása. – Az angol-zsidó peticzió a csárhoz. – Az orosz kormány halhatatlansága. A londoni nihilisták zsidóbarát-gyűlése. – A philosemita John Bull gyenge oldalai. – Az amerikai corruptió-párt feje, Grant Ulysses által egybehívott new-yorki zsidóbarát-meeting. – Hova menjenek a zsidók? – Előképek Munkácsy „Krisztus Pilátus előtt”-jéhez, a „Pester Lloyd”, meg a programmbeszédek megtartása előtt „Veni sancte”-t tartatni szokott Falk Miksa képviselőjelölt. – A magyarországi János-rendű szabadkőművesek meg a muszkaországi zsidók. – A magyar képviselőházi budgetvitából. – „A zsidókérdés Kr. 2.” – A zsidóemancipáció elleni kérvény ügye.)

Füzeteink novemberi és deczemberi számaiban ismertettük azt az elkeseredett börzeharczot, a mely Bontoux Jenő, a párisi „Union

generale” és sok más bankintézet alapítója s a Rothschildok közt hónapok óta folyt, s a mely börzeharcz a múlt október vége felé a párisi Rothschildház kemény megveretésével végződött. A párisi Rothschildház vesztesége 82 millió frankra rúgott, a mely erős érvágást a börzedialalaihoz szokott Rothschild James elviselhetni nem vélvén, egy kétségbeesési rohamban életének véget vetett.

E tragikus esemény óta az egész Rothschild-„dynasztia” bosszút forralt a vakmerő „parvenü” Bontoux ellen, a ki a „világ-ház”-nak finanziaális egyeduralmát a világon kérdéssé tenni vakmerősködött. És Bontoux-t saját hibái ki is szolgáltaták a bosszút lihegő sémitáknak. Az egyik nagy hibát Bontoux azzal követte el, hogy lassankint ő is minél több sémitát alkalmazott vállalatainál és spekulációinál, azt adva okul, hogy az ilyes dolgokhoz keresztények „nem értenek.” Ezek, a Bontoux körében magukat megfészkeltek sémiták, nem tagadva meg a Talmud elveit, persze nem a goj Bontouxnak, hanem „testvéreik”-nek, a Rothschildoknak malmára hajtották a vizet; s Bontoux nevének köpönyege alatt, Bontoux intézeteinek, főleg pedig az „Union générale”-nak alapjait aláaknázták. Szóval, Bontoux ebre bízta a háját. A másik nagy hibát Bontoux azzal követte el, hogy a párisi Rothschildháznak, mikor az teljesen az ő hatalmában volt, és egyedül az ő akaratától függött, hogy a párisi Rothschildok megbukjanak-e vagy sem, hír szerint a párisi érsek közbenjárására, velük kiegyezett. Ezen elhatározásánál Bontoux-t tán rosszul alkalmazott keresztényi érzelmek vagy tán azon számítás vezérelték, hogy, ha viszont ő talál hasonló kelepcebe jutni, a Rothschildok majd szinte könyörületek lesznek iránta. Kába felfogás! A zsidó csak addig alázatos, meghunyászkodó, mézes-mázos, barátságos, míg érzi a nyakán a hurkot; vedd le ezt nyakáról: és azonnal mindjárt a felfuvalkodott, bosszúvágyé zsidó áll előtted, a ki éjjel-nappal azon töri ravasz fejét, hogyan álljon bosszút ideiglenes megaláztatásáért. Azért, ha a zsidó nagy nehezen hurokra kerül, . . . végezni kell vele egyszer mindenkorra. A zsidó nem ad pardont, s azért a zsidónak se kell pardont adni. Ha ezt az élettapasztalati elvet Bontoux akkor, mikor a párisi hatalmas Rothschildház az ő lábai előtt a porban hevert, kérelhetlenül alkalmazta volna: – ma Bontoux nem ülne börtönben, hanem a Rothschildok finanziaális dictaturáját megtörve, ma azon az úton lenne, hogy rövid idő múlva a világ első pénzhatalmassága legyen, így azonban Rothschild James meg lett boszulva, s győzött ismét a sémita tőke a keresztény tőke fölött, El van tiporva az az ember, a ki elég vakmerő volt a Rothschild-„dynasztia” dictaturája ellen fellázadni, amint ezt a „Pester Lloyd” oly ékesen megírta.

Hát hiszen ez így áll, édes „Lloyd”. Csakhogy ebből más a corollárium, mint amit ön tán kivon ebből az egész affaireből. Az a corollárium, amit mi kivonunk belőle, az, hogy Bontoux bukása egy újabb döntő bizonyíték az antisemiták azon tétele mellett, hogy a zsidókkal mi keresztények nem versenyezhetünk; s hogy a semitizmus polyp-öleléseitől, a melyek társadmunkat napról napra jobban fojtogatják s annak életnedvét mindjobban kiszívják, magunkat megszabadíthassuk, arra csak egyetlen út és mód van, s ez: a zsidókérdés radikális megoldása ezen jelszó alatt, hogy: ki a zsidókkal Európából!

Az „Union générale” csőd alatt, Bontoux a börtönben, Bontoux neje megőrülve, Broglie herczeg öngyilkossági kísérletet követve el, a francia aristokratia legfényesebb nevű csalá dai tönkretéve, a lyoni Bontoux-féle intézetek bukása folytán 15-20 ezer munkás kenyerétől megfosztva, ezer meg ezer, pár héttel ezelőtt még vagyonos polgárcsalád a nyomor örvényébe lökve!... Ne fűjjanak önök, sémita urak, győzelmi riadót ezen „sikereik” fölött!

Az 1873. évi bécsi, és az 1874. évi berlini „Krach” következményei felidéztek a német- s ennek kapcsában az oroszországi antisemitikus mozgalmat: a párisi „Krach” se lesz következmények nélkül.

Egy nagy horderejű eredménye a párisi financiaális szédelgésnek és „Krach”-nak, a melynek bekövetkeztét a német antisemita lapok-már hónapokkal ezelőtt megjósolták, már is lett: Gambetta végre megbukott. A párisi Krach január közepe táján tört ki, s már január 26-án meghozta a táviró a hírt, hogy az azon napi képviselőházi ülésben Gambetta minis terelnök névsor-szavazati javaslata (scrutin de liste) 305 szavazattal 117 szó ellenében elvetetett.

Hogy miért kötötte Gambetta, tárczáját e kérdéshez, annak magyarázata a következő:

Franciaországban a jelenlegi alkotmány szerint, úgy mint nálunk, választókerületenként történik a szavazás a képviselőjelöltekre. Ezen szavazati mód mellett a köztársaság elnökségére vagy esetleg a császárságra aspiráló, elkapatott sémita, czélját bajosan vélte elérhetni, mert a falvakat magukban foglaló választókerületekben se a republikanizmus, se a Gambetta-cultus épen nem vert gyökeret, Gambetta fő adhaerenciája a városokban, a megyék központjain van, s ha e központok döntőleg hathattak volna a falusi választók szavazatára, úgy az ő játéka meg lett volna nyerve. Ő tehát a választókerületenkinti szavazást eltöröltetni, s e helyett a megyénkinti szavazási módot akarta behozni olykép, hogy min-

den megyében, minden választó egy képviselőjelölt listára szavazzon. Persze ilykép a városok republikánus és nagyrészt gambettista lakosságának szavazata majorizálta volna sok esetben a falvak választóinak, kiket megoszoltatni is lehetett volna, szavazatát.

A francia kamara azonban kiérezte ezen javaslatból, hogy annak elfogadása után Gambetta uram államcsínyt fogna véghezvinni, a mire más irányban is kellőleg készült, egy csomó zsidó generálist, ezredest stb. neveztetve ki időközben az előtte fejet hajtó hadügyministerrel.

Ez a sok général Lévy, général Ábrahám, stb. már háborgásba kezdte hozni a büszke francia tisztikart, s a „L'Antijuif” párisi antisemitikus lap már a mult hetek alatt drasztikus módon ecsetelte ezeket a zsidós katonai állapotokat.

Hozzájött még mindehhez a párisi „Krach”, a melyet, mint újabb időben minden „Krach”-oc, szinte a zsidók arrangíroztak. Szóval a zsidók üzelmei, Gambetta sémita eredetével kapcsolatban, általános szóbeszéd tárgyává váltak, s az 1870–71-ki diktátor, az éveken át volt kamarai elnök s m. év november 14-ke óta miniszterelnök Gambetta, a ki előtt még csak pár hónappal azelőtt fű-fa meghajolt: egy szép reggelen arra ébredt föl, hogy a népszerűségi gyékény el van rántva lábai alól.

Az utolsó sémita politikai nagyság tehát letűnt a politikai horizontról. Disraeli hirteleni bukásának is az volt a fő oka, hogy sémita mivoltát ellenfelei kiaknázták. Sokkal többre becsüljük a francia nemzetet, semhogy fel ne tennénk róla, hogy Gambetta bukása is oly végleges lesz, amint Disraeli-Beaconsfield uré volt Angliában.

A berlini „Reichsbote” egyik közelebbi száma, a párisi „Krach” alkalmából a következő időszerű elmélkedéseket teszi:

„Valjon az államok és a népek csak arra legyenek-e jók, hogy a börze játéklabdáját képezzék, s hogy üzemiéinek éhséggel, Ínséggel vagy pedig vérükkel is kárát vallják? Reméljük, hogy a francia börzefejedelmek üzelme Franciaországban, Ausztriában, Schweiczban és Olaszországban a népek szeméit kinyitni fogja, s az emberek végre belátják, hogy ennek az üzelemnek véget kell vetni, s a szerencsétlenség, elszegényedés, a nagy válságok, a politikai intrigajáték és nyugtalanítás ezen forrásait bedugaszolni kell. Az állam nem tűrheti, hogy egy csomó börzejátékos minden pár év alatt a népekre a legvészesebb katasztrófákat és válságokat hozza, a nélkül, hogy az államok kezében csak egy eszköz is lenne, ezen üzelemnek elejét venni, és nyugodtan kell nézniök, miként irányozza egy megvásárolható sajtó és agitáció, a népnek a börzekrachok által előidézett bajok fölötti megalégedetlenségét az államok és a társadalmi rend ellen. A börze reformja! Ennek kell a jelszó-

nak lennie. Mint egy „Caeterum censeo Karthaginem delendam” jelszót szeretnék a parlamentnek újra meg újra odakiáltani:… Tiltassék meg a differenziajáték a börzén, csinálja az államkölsönöket az állam maga, a helyett hogy azokat a nagy börzezsidóknak elhandlérozza, vegye át a birodalmi bankot a birodalom, hogy a birodalomnak a társadalmi test vér-(péNZ-) czirkulációjára a szükséges befolyást biztosítsa.”

Sőt a német kormány ezeket az elveket már a gyakorlatban alkalmazni is akarja. Február 4-kén ugyanis Bismarck hgnél egy értekezlet tartatott a fölött, váljon mi módon lehetne a börzedifferenzia-üzletek ellen fellépni, s illetőleg azok mi utón módon korlátozhatnának; váljon a differenzia-üzletek magas megadóztatásával, vagy szigorú büntető törvényekkel, vagy pedig a differenzia-üzlet teljes eltiltása útján-e? A birodalmi kormány ezen ügy szabályozása czéljából előmunkálatokat vétet foganatba.

Így persze csak a n é m e t e k cselekedhetnek. Mi magyarok, akik a „Pester Lloyd” szerint szerencséseknek érezhetjük magunkat, hogy a Eothschildok clientelájához tartozunk, – ilyes „utópiák” után egyáltalán nem vágyakodhatunk. Mert hát a militániánk imigyen hangzik: Szent Rothschild könyörülj rajtunk! Szent Rothschild irgalmazz nekünk! Szent Rothschild – adj pénzt nekünk! Mert különben a magyar állam fizetéseképtelenné lesz. Hol vannak azok a gazok, a kik erre juttatták Magyarországot?! Azok?!... Kutya bajuk sincs azoknak! Legnagyobb részük a „Coupon-Schneider”-czéhhez tartozik most.

Sémita lapjainknak, különösen pedig a „Pester Lloyd”-nak az a szokása, hogy világgá kürtölik minden, valami névvel bíró vagy névvel nem bíró embernek a zsidókra vonatkozó kedvező nyilatkozatát. Ezen kedvezően nyilatkozó urak legnagyobb része sémita eredetű, csakhogy ezt a világnak a világ minden kincséért el nem árulnák; mert hiszen akkor a közönség azonnal tudná, hányadán van ezekkel az „unparteiisch” celebritásokkal.

Így a „Pester Lloyd”, január 28-ki számában, a kicsapott katolikus papnak s volt genfi kulturkampfos „plébánosának, a hírhedt Páter Hyacinthe Loyson-nak egypárisi prédikációjáról tesz említést, melyet ez a zsidóság érdekében közelebb elpapolt. Arról azonban a „Pester Lloyd” bölcsen hallgat, hogy a Loyson név csak megfranciásítása a L e w y s o h n tősgyökeres zsidó családi névnek, a mely névre azelőtt a páter hallgatott.

A dolog ilyenén mivoltában mi természetesebb, mint, hogy Lewysohn úr saját felenyájai mellett állást foglalt; hisz a zsidó jellegét tudvalevőleg a keresztvíz se veszi le. – Tehát a „Pester Lloyd” ezt írja:

„Páter Hyacinthe Loyson-nak egy prédikációja a zsidókérdés fölött nagy föltűnést (No persze! – Szerk.) kelt Parisban. Megsemmissítő (Ah, ah! – Szerk.) élességgel ostromozta a kitűnő egyházi szónok a zsidóhecczet Német- és Oroszországban, a mely úgy emberi mint keresztény-vallási szempontból (A zsidók által nyomorgatott német- és oroszországi keresztények perszenem esnek ezen „szempont” alá. – Szerk.) egyenlően igen kárhoztatandó. A világ Izrael iránt hálára van kötelezve, (De ebből nem következik, hogy a bibliai zsidók gaz utódai altul kiirtatni engedjük magunkat. – Szerk.) mert ő jutott először az isten egységének felismeréséhez, s ő vetette meg alapjait minden emberi művelődésnek. (Ehhez az utóbbi dologhoz tán Hellas és Róma is hozzájárult valamicskét?! – Szerk.) Szónok fejtegetéseit egy tüzes hivatkozással a „Toleranz”-ra (Úgy?! – Szerk.) és azon felhívással fejezé be, hogy Franciaország csatlakozzék az Angliában megindult tiltakozási mozgalomhoz. (Amit, – daczára a „nagy feltűnés”-nek, melyet a páter Lewysohn prédikációja a „Pester Lloyd” szerint keltett, – Franciaország tenni még eddig épen nem mutatkozik hajlandónak. – Szerk.)

Az „Alliance israélite” látva azt, hogy elmúltak azok a boldog idők, a midőn még saját firmája alatt sikerrel kelhetett síkra a világ bármely részén „üldözött” zsidók érdekében, és szava minden kormánynál meghallgatásra talált, legújabban azt a politikát követi, hogy egyik keresztény népet a másik keresztény nép ellen lódítja az agitációba a zsidóság mellett. Legújabban tehát az angolokat igyekezett atout-ként kijátszani az antisemita Orosz- és Németország ellen.

E hadjárat ügyesen lett bevezetve. Anglia legnagyobb lapját, a „Times”-t (zsidó módra, visszafelé olvasva: „Sémit” lesz belőle,) a zsidó vezérkörök nyélbe sütve, e világlap január közepén az oroszországi zsidóüldözésekről hosszú részletes közleményeket hozott rikító színekkel ecsetelve s túlozva a muszkaországi zsidóság szenvedéseit.

Azon első tekintetre méltán csodálkozhatni, hogy csak most hónapok múlva jut eszébe a „Times”-nek a lármaharangot meghuzni: a már-már feledékenységbe menni készült muszkaországi zsidóellenes tüntetések fölött; de hát a „Times” és vele az angol philosemiták úgy tesznek mint a sanda mészáros: máshová néznek és más nova ütnek. Az egész angol philosemita czikkezésnek és gyűlésezesnek, a melynek a közelben tanúi voltunk tulajdonképei nem a már megtörtént események kárhoztatása a célja, haneír célja: lehető megakadályozása az orosz kormány által célbavett radikális zsidóellenes rendszabályoknak, melyek közül a zsidóknak Oroszországból való kiutasítása épen nincs kizárva.

Tehát megindult az angolországi muszka „atrocitási” meetingezés. Azaz voltaképpen eddig csak Londonban, f. hó 1-én volt egy; mert a zsidólapok által hirdetett birminghami, liverpooli sat. meetingekről a világ, legalább e sorok írásának idejéig, semmit sem tud. Tehát a „Pester-Iloyd” szerint „36 (anglikán) püspök, több lord és a tudomány celebritásai felhívták a londoni lordmayort, hogy az oroszországi zsidóüldözés tárgyában meetinget hívjon össze.” E nép- (vagy helyesebben mondva: főrangú) gyűlés február 1-jén tartatott meg a Mansion-house-ban.

E zsidóbarátgyűlés lefolyásáról közöljük a „Pester Lloyd” febr. 6-ki számában f. hó 2-ről kelt londoni levelet, a melynek zsidó írója egészen oda van az elragadtatástól a dolog fölött s a magasztaló epithetonok a szótárból mind össze vannak szedve benne, a zsidóbarát angol urak magasztalására. Tehát halljuk a zsidó skriblert:

„Semmi sem képes azon benyomás nagyszerűségét visszaadni, melyet a tegnap a Mansion-house-ban tartott főrmédvényi meeting az orosz zsidóüldözések ellen minden résztvevőnél keltett. Tényleg a londoni társaság színe-java képviselve volt s a tekintélyes lordok közül, a kik nemes buzgalomukban egész életüket és működésüket a humanitás (A mely mellett ezen „humánus” lordok miatt a szegény irlandi bérlők éhen halhatnak. – Szerk.) és a valódi kereszténység (Azt persze a zsidók határozzák meg, a kik Krisztust megfeszítették, hogy mi a valódi kereszténység. – Szerk.) magasztos eszméinek áldozzák, senki sem hiányzott. A londoni nők is részvétüket nyilvánították a n e m e s munka iránt... A mi a gyűlésnek különös (Bizony különös! – Szerk.) jelleget kölcsönzött, az valamennyi keresztény hittársulat fejeinek jelenléte volt, (A kik bizony jobban tennék, ha a Kelet-Európában a zsidóság rabigája alatt nyögő keresztény hitfeleik iránt mutatnának rokonszenvet. – Szerk.) a kiknek szavai és tettei igazolják azon tételt, hogy a valódi kereszténység székhelye se R ó m á b a n , a hol pápa székel, (Hanem a jebuzeusnak az jól esett, hogy Manning cardinális is részt vett ezen, a kereszténységet meggyalázó meetingen. – Szerk.) se Németországban, a hol Luther élt és működött, nincsen, hanem székhelyét Angliában ütötte fel, (Persze csak azért, mert ez a zsidóbarát-gyűlés ott ment végbe. – Szerk.) a hol a keresztény tannak s z e l l e m é t és értelmét az emberek jobban felfogják, mint bárhol a világon.” (Élhetetlen mausli te! – Szerk.)

Ezek után a levél ismerteti a londoni anglikán püspöknek és Manning bíbornoknak dagályos és a viszonyok ismeretének absolut távollétére valló beszédeit. Többi között Manning cardinális kijelentette azt is, hogy ő „nem képes érteni a németországi antisemitikus mozgalmat.” Persze a cardinális urnák se volt tán még alkalma úgymint anglikán püspök collegáinak sem, zsidót láthatni, mert hisz Nagy-Britannia s Írland 35 milliónyi lakossága között félannyi zsidó sincsen, mint például egyedül magában Budapest városában.

A zsidókba annyira szerelmes, mert a zsidókat csak a bibliából ismerő angol tisztelendő és nem tisztelendő urak azonban, a meetingen hozott sokféle kenetteljes rezolúcióikból egyet kifeledek, s ez az, hogy: „Hívassék fel királyné ő felségének kormánya, Európa keletéről legalább is néhány százezer „ártatlan izraelita polgártárost” Angliába telepíteni.” Ezt a rezolúciót azonban, a mely a többinek csak fényes megkoronázása lett volna, a zsidókba olyannyira szerelmes, tisztelendő és nem tisztelendő angol urak elfelejtették meghozni.

A gyűlésen hozott s az orosz kormánynak zsidóügyi politikáját helytelenítő határozatokra nézve abban történt a megállapodás, hogy azok Gladstone miniszerelnöknek és Granville külügyminiszernek adassanak át a célból, hogy „kedvező alkalommal” azokat a csár kormánya elé terjesszék. Gladstone azonban, a ki a Disraeli ellen folytatott küzdelmei alatt tisztavérű antisemitává nőtte ki magát, már előre kijelentette, hogy ő ezt az egész zsidó-meetingezést helytelennek és céltalannak tartja, mert az, annál inkább pedig az angol kormány esetleges beavatkozása, a muszkaországi zsidóknak csak ártana.

De nemcsak Gladstone volt okosabb a zsidó-meetingező uraknál, hanem az angol radikális sajtó is kárhoztatta ezt a sületlen komédiát, s a zsidókba annyira szerelmes uraknak azt kötötte a szívére, hogy előbb szüntessék meg az (irlandi) brutalitásokat és a munkások nyomorát saját országukban; azután, ha ezeken a bajokon segítve lesz, – akkor törődjenek csak Oroszországgal.

Az angolországi zsidók azonban nem elégedtek meg azzal, hogy az angol társadalom bizonyos, jóhiszemű köreit a judomániába belehecczelték; ők már a londoni meeting előtt egy petíciót készítettek a csárhoz, a melyet az angolországi zsidók nevében egyedül a börzediadalmas báró Rothschild N. M. irt alá, mintegy figyelmeztetni akarván az orosz kormányt, hogy újra ő ám a pénzpiacz egyedura, dictátora, a mely pénzpiaczhoz tudvaleműleg az orosz kormány is gyakrabban szokott fordulni.

Ezen petícióban, – a zsidólapok szerint, – utalással az orosz zsidók loyaltására, (Hát az 50% zsidó nihilista?! – Szerk.) azon állítás támadtatik meg, mintha a zsidók, üldöztetésüket saját magatartásuk és üzletvezetési módjuk által érdemelték volna meg, (Ez aztán az arczatlan vakmerőség, így fehérre mosni akarni a vérszívó hadat! – Szerk.) s kiemeli, hogy mily megszorodással (No azt elképzeljük – Szerk.) olvastak a zsidók Angliában azon instrukciókat, melyek a zsidók helyzetének megvizsgálására kirendelt császári bizottságoknak adattak, a mely instrukcióknak máris sajnálatraméltó eredményei lettek. (Persze, mert egy óriási hiteles aktatómeg, egy felette „be-

cses anyag” van most az orosz kormány kezében a zsidó raffinirt üzelmekről. – Szerk.)

A kérvény ekként végződik: A mi azon szemrehányásokat illeti, a melyek Felsőged zsidó alattvalóinak tétetnek, a legmélyebb tisztelettel bátrak vagyunk megjegyezni, hogy bármily kivételes társadalmi állást foglaljanak el a zsidó alattvalók, vagy bármilyen hibák tulajdoníthatnak is közülök némelyeknek, (Ugyan úgy-e?! Csak némelyeknek? – Szerk.) azok főleg azon kivételi törvényeknek tulajdonítandók, (Nálunk Magyarországon már régóta nincsenek ilyen kivételi törvények, s a „mi” zsidaink mégsem különbek a muszka zsidóknál. – Szerk.) a melyeknek oly sokáig alávetve voltak. Ha néhány (Ismét csak: „néhány?” – Szerk.) községben helytelen tevékenység (Ez euphemizmus; igazabban: gázság! – Szerk.) jellemezte is magatartásukat, mi úgy hisszük, hogy ez azért történt, mert tőlük, az életfentartásukra szükséges más eszközök elvonattak. (Kapáljanak, kaszáljanak! De ezt persze nem fogja a foguk. – Szerk.) és egyes községekbe összezsúfolva lettek, (Persze, a népe jólétét szívéen hordó orosz kormány nem engedi a falvakba és az északi tartományokba betörni e sáskákat. – Szerk.) s e szerint a legnagyobb nehézséget érezték, maguknak existenciát alapítani. Biztosak vagyunk abban, (Kiad a ti „biztosításaitokra”? – Szerk.) hogy, ha a zsidókat illető kivételi törvények megszüntetnének, kivételes társadalmi és polgári állásuk megszűnnék. (Úgy mint például Magyarországon az eset. Nemde? – Szerk.) Itt Angliában, a hol nekünk teljes polgári és vallási egyenjogúság adatott, mi, angol zsidók hálásan tanúsíthatjuk azon szerencsés eredményeket, (Ezt a bizonyítványt illetékesen csak azon angolok állíthatnák ki, a kikkel a folyamodóknak dolguk volt. – Szerk.) a melyek ily teljes emancipáció által eszközöltettek, sat.

30-40 ezer zsidó 35 milliónyi lakos közt elvész, s így a bajok nem tűnnek úgy elő. Mindennek daczára azonban az angol nép egy részénél, nevezetesen a liberálisoknál s radikálisoknál élénk ellen-szenv tapasztalható a zsidók iránt. Amint látjuk, a zsidók csak mindig azon nyargalnak, hogy: emancipálják őket, aztán nem lesz semmi baj. Hát itt van Magyarország és Ausztria! Érezzük-e mi az emancipációnak valami üdvös következményeit? Sőt épen ellenkezőleg!...

Mindezen zsidó-meetingezés és zsidópetíció azonban teljesen kárbaveszett fáradság volt, mert azok a muszka-knál teljesen süket fülekre találtak. Sőt ellenkezőleg azok csak arra szolgáltak, hogy az orosz kormány és sajtó, határozott antisemitikus álláspontjukat még jobban praecizirozhasák. A londoni zsidók eleinte egy deputáció által akarták e kérvényt a csárnak személyesen átadni, de értésükre adatott, hogy szíveskedjenek nem jönni. Sőt Lobanov herczeg, a londoni orosz nagykövet, kormányának utasítása folytán még azt is megtagadta, hogy a fentebb ismertetett zsidó-petíciót elfogadja és a csárhoz juttassa. A „Journal de St.-Péterbourg” félhivatalos lap pedig, a február 1-ji londoni meetingről szólva, e szavakkal utasítá rendre a zsidóbarátoskodó angolokat:

„Szorítkozunk arra, hogy ama leplezetlenségre utaljunk, a melylyel az agitáció vezetői azon jogot igénylik maguknak, hogy az orosz birodalom törvényeit elítéljék. A mozgalom vezetői az ily leplezetlenséget bizonyára különösnek találnák, ha népgyűlések az európai szárazföldön azt az irlandi törvényhozásra alkalmaznák.”

Mindezekhez hozzáadva a többi orosz lap drasztikus cikkeit, a melyekben a muszkák az angol philosemiták fejét emberül megmosták: most már könnyen megérthetjük azt is, miért maradt el a február 2-kára hirdetett birminghami, a liverpooli sat. zsidóbarát-meeting is? Az angol parlament alsóházának február 8-ki ülésében a a zsidó parlamenti tagnak, Simonnak egy „kérdés”-ére pedig Gladstone azt válaszolta, hogy „ezen ügy Oroszországnak belügye, s nem lehet hivatalos levelezés tárgya. Más, mint alkalmilag teendő barátságos lépések inkább ártanának.” Ilyen értelemben nyilatkozott Granville külügyminister is a lordok házában, hozzátéve, hogy Anglia sem tűrné a saját belügyeibe való avatkozást. Ez a „Nesze semmi fogd meg jól” volt tehát az egész angol philosemita hűhó eredménye, tehát = 0, a mely kudarcz és a muszka kormány férfias és hazafias magatartásának láttára lekonyult az orruk a sémitáknak, s most már be kezdik maguk is látni, hogy legalább is nagy ügyetlenséget követtek el, mikor a muszkákat provokálták. Épen ilyen emberek kellene a zsidóknak, mint ezek a muszkák! Ezeken ugyan ki nem fog az ő agyafúrtságuk.

De nemcsak a zsidók, hanem az angol philosemiták orra is hamarosan lekonyult, főleg annak folytán, hogy a Londonban élő nihilisták is tartottak f. hó 7-én egy zsidóbarátgyűlést, a melyen az ismeretes nihilista Krapotkin herczeg vitte a főszerepet. Tehát angol főpapság s annyi nemes lord – a nihilisták társaságában! Valóban „vegyes társaság” ez philosemita-had. Ezért állt be hirtelen oly „üvöltő csend” az angol philosemita táborban s az egész európai zsidósajtóban.

Az orosz kormánynak pedig még csak épen az kellett, hogy a nihilisták a zsidóknak pártját fogják! Ments meg uram bennünket ügyetlen jó barátainktól! – sóhajthatnak fel s méltán a muszkaországi zsidók.

Hogy John Bull, az ő philosemitáskodásáért nemcsak a muszka, hanem a német antisemita lapoktól is kellően kikapja a magáét, tán felesleges is említenünk. Az előttünk fekvő többrendbeli ilyen érélyes rendreutasítás közül hozzuk itten az „öesterreichischer Volksfreund”-nek, január 22-ki számában közölt ez irányú cikkét, a mely Anglia gyenge oldalait is igen időszerűen fejtegeti. A cikk így szól:

„John Bull mint philosemita. A zsidólapok tudósításai szerint, jelenleg néhány, az angol főpapsághoz tartozó személy által egy mozgalom készítették elő az orosz és más „elnyomott” zsidók javára, a melynek annyiban nemzeti jelleget akarnak adni, a mennyiben Anglia mindig keresztényi kötelességnek tartja, a gyengék és üldözöttek ügyvédének lenni.” Ebből kitetszik az, hogy az „Alliance israélite universelle”, a ravasz diplomata-fogások e megtestesülése, hűséges czinkosai nélkül is tud operálni; hisz még több kikeresztelkedett zsidó van, a kik keresztény „hítsorsosaikra” befolyást tudnak gyakorolni.

Egyenesen nevetséges lenne attól tartani, hogy John Bull philosemitikus sportja a császárnak Oroszország társadalmi újjászervezésével megbízott közegei helyes érzületét legkevésbé is alterálni fogja; szintoly kevéssé fogják Anglia „philanthropikus” declamációi által zavarni engedni magukat a német birodalom és azon más országok patriótái, a mely országokban az önérzet már felébredt és a cynikus apathia mindinkább eltűnik; mindamellett mégis megérdemli a fáradságot, az angolok jogosultságát hasonló idéetlen túlcspongóságokra, futólagos elmélkedés tárgyává tenni.

Nem a continentális, hála a keresztények Istenének, mindinkább terjedő, az emberiségnek megváltást ígérő antisemitikus mozgalom ellen, hanem az ó testamentumon alapuló angol türelmetlenség és Szent-Manchester kíméletlen cultusa ellen kellett volna a brit papságnak már évszázadok előtt szünet nélkül prédikálnia, és ha ezt tette volna, úgy például I r l a n d nem lett volna é l e t k é r d é s é v é Angliának, mert az az állítás, hogy az irlandi állapotok a kelta fajban lelik megfejtésüket, egy eclatáns valótlanosság.

A franciaországi bretonok nagy részben tisztavérű kelták, s épen ezek tüntetik ki magukat hűség, mértékletesség és conservatív érzület által; hasonlólag Wales és a hegyi Skócia kelta lakói is mentek az irek anarchikus szenvedélyeitől; ezen szenvedélyek az íreknél az évszázadokon át tartó, kegyetlen, magas-egyházi fanatizmus által, a melyet irántuk mint katolikusok iránt tanúsítottak, érlelődtek meg, s az irlandiak jelenlegi embertelenségeiért a felelősség Angliát terheli, a melynek Írlandban jószágokkal bíró lordjai, (a kik most zsidómeetingeznek. – Szerk.) mérhetetlen jövedelmeiket mesés összegű fogadásokban s más hasonló sportban Londonban elpocsékolják, míg a zöld Erin megvetett népe csak annyiban volt az életre jogosult, a mennyiben az angolok részére a kizsákmányolásra képes ember-anyagot képviselt; s az ilyen, évszázadokon át tartó nyomás által elfajult emberekből most, csekély engedmények által, rögtön megelégedett, hű állampolgárokat csinálhatni, – nem! – a Nemezis néha mint a végzet dolgozik.

Ázsiának az ópium által való megmérgezése Angliának a leg-sajátabb műve, mert a Manchester-cultusban elérhetlen angolok hoztak csak be methodust annak tömeges termelésébe és elárúsításába, és Chinában, a hol egy atyai kormány az ópium behozatalának ellenszegült, annak bevitelét Anglia háború által erőszakolta ki. Az ázsiaiak azon milliói, a kik ma az ópium-élvezet fizikai és morális következményeiben elsorvadnak, ezt a külső kereszténység megtartásában oly szigorú Angliának köszönik. Még maga a táplálékhiány is India egyes kerületeiben a máktermelés túlságos erőltetéséből és a tápnövények ter-

mesztésének ebből folyó elhanyagolásából származik, mivel a máktermelés a kormány által nyújtott nagy előlegek által serkentetik, mert az opium-monopolium az állami pénztárat tölti.

Még sokat lehetne mondani primitív népeknek a földszínéről való gyors „elkultiválásáról” és egyebekről, de legyenek elégségesek a fentebb már mondtak annak kimutatására, hogy Anglia nincs arra hívva, hogy az európai continensnek a keresztény magatartás fölött leczkéket adjon; sőt Anglia papsága jól tenné, ha szorgalmasan a maga háza előtt söpörne, mert egy kissé kevesebb középkori szigorúság a külső kultusban, s a helyett több praktikus kereszténység, a mely tényekben nyilvánul, egyértelmű lenne egy nemes előrehaladással.

Végül, álljon itt az a biztosítás, hogy Angliának a continens ellen megeresztett handabandái csak az „Alliance israélite universelle”-nél és vérokon s más béreseinél találhatnak rokonszenves fogadásra.

Ha a keresztelt zsidó Lord Beaconsfield, az európai diplomácia segédkedése mellett, a kis Romániát nem volt képes kapacitálni, ez Angliának ma, Európa nagyhatalmainál még kevésbbé fog sikerülni.”

Az „Alliance israélite” azonban eleve is érezte, hogy nem lesz elégséges, csupán Angliát atout-ként kijátszani Oroszország ellen. Miután Európa szárazföldjén nem sikerült neki balekot fognia, az északamerikai Egyesült-Államokban próbált szerencsét, s itt Grant Ulysses, köztársasági ex-elnök s a hírhedt amerikai corupcziópárt feje vállalkozott egy meetinget összehívni, a mely a londoni meetingre következő napon, február 2-án New-Yorkban ugyancsak Grant elnöklete alatt meg is tartatott, a hol szinte rezolucziók hoztak az oroszországi zsidók érdekében.

Jellemző, hogy a rokon lelkek mily hamar felismerik egymást: a corupczió melegágya, princípiuma, a zsidóság, – az amerikai corupcziópárt feje által tartatott maga mellett népgyűlést! Nézetünk szerint a mindenható dollár birodalmában a zsidóság jobban kimutatta a foga fejerét mint Angliában, a hol viszont egy csomó jóhiszemű keresztény főpapot lódított e kereszténységellenes demonstrációba. De váljon nem Angliában tűnt-e ki a zsidóság rava-sz a b b n a k ? Mi úgy hisszük, hogy: igen.

Egyébként az amerikaiak tudvalevőleg igen praktikus emberek. Hátha az orosz zsidók érdekében csak azért tartották a new-yorki meetinget, mert félnek attól, hogy, ha az orosz kormány a zsidókat kiüzi birodalmából, azok nagy része aztán A m e r i k á b a v á n d o r o l, s a yankeeknek majd concurrencziát csinál?! Bármilyen volt is azonban a „praktikus” yankeek célja az ő meetingjükkel, a muszáknál ők is csak szintúgy süket fülekre találtak, mint angol fajrokonai.

Daczára azonban, hogy a zsidók maguk mellett tűvé tenni iparkodnak Anglia és az Egyesült Államok társadalmát, mégis érzik, hogy aligha lesz maradásuk Európában, mert újra meg újra merülnek fel a lapokban közlemények azon kérdés fölött, hogy hova menjenek a kivándorló zsidók? Újabban Abyssiniát Afrikában emlegetik, más részről meg az a hír, hogy az északamerikai Egyesült Államok Louisiana állama részéről kaptak volna az Európából kivándorolni akaró zsidók meghívást a településre. Csak egyszer hát már indulnának is.

A philosemitáskodó Manning bíbornoknak, úgy szinte a nálunk is itt-ott található zsidóbarát egyházi férfiaknak nagyon ajánlanánk, hogy olvassák a „Pester Lloyd”-ot; mert ebben az európaszerte hírhedt zsidólapban gyakran oly czudar gúnyolódások látnak napvilágot a kereszténység s annak megalapítója ellen, hogy a kereszténység minden őszinte barátja mélyen megbotránkozhatik fölöttük, s bizonyára minden esetleges philosemitizmusból alaposan kigyógyul.

Ezúttal csak a nevezett lapnak egy, január 14-ki számában hozott ily irányú közleményét akarjuk ismertetni. E közlemény így hangzik:

„Előképek a „Krisztus Pilátus előtt”-höz. Miként a nemrég elhalt írónak, Varga Jánosnak egy kéziratából kitűnik, Munkácsy Mihály, oly szenzácionális festményéhez, Karlsbadból hozta az előképeket, a hol Varga vele gyakrabban érintkezett. A töredéknek maradt kézirat is „Krisztus Pilátus előtt” címmel van ellátva, és azon passusa, a hol Munkácsy önkéntelen modelljai rajzoltatnak, ekként szól:

A „Mühlbrunnen” felé tartó „Gänsemarsch”-on egyetlen vigasztalásomat Galicziának két, közelemben levő, oly tökéletes példánya képezte, (Ugyan furcsa gusztusa lehetett ennek a boldogult Varga írónak. – Szerk.) a minőket még Karlsbadban, a válogatott ember-raritások ezen barnumféle múzeumában is nem mindennap talál az ember. Az egyik, a legjobb emberkorban, pompásan pödört kerékszakkált viselt; bajusza, mint az újtestamentum alakjainál a szakállhoz simult. Gyengéden tekintő szemei, merészen hajtott orra, vállaira lehulló fénylő hajfürtjei és megnyerő arcvonásai minden mellette elmenő figyelmét felkeltették. Csak a kopaszra nyírt fejtető és a kis bársonysapka, a mely, a cylinder alul előkukucsált, tettek egy idegenszerű benyomást. Milyen kár, hogy a szép fekete hajfürtök a vállakat nem egészen árnyékolják be: akkor egy kész K r i s z t u s - f ő állana előttünk.”

Ezen rajz után a boldogult Varga író leír egy másik lengyel zsidó alakot, a kit meg Pilátus-nak nézett; hihetőleg nem tudván a boldogult Varga író azt sem, hogy Pilátus tisztavérű római férfiú volt. Ezen legújabb „Pilátus a credóban” után, a „Pester Lloyd” zsidó scriblifaxja, a ki mint a megboldogult Varga író, szinte Pilátust is zsidónak képzei, – ekként zárja be „Notiz”-jét:

„Itt abbaszakad a cikk; a halál megakadályozta a szerzőt abban, hogy azt befejezze s elbeszélje, Munkácsy miként tette tanulmányait ama két lengyel zsidón azon festményéhez, a mely most az egész világ bámulatát kelti fel.”

Tehát a „Pester Lloyd” zsidó scriblifaxja szerint Krisztus nem volt egyéb, mint egy lengyel zsidó. És ezt a „Pester Lloyd” nevű újságot ugyanaz a Falk Miksa szerkeszti, a ki Keszthelyen mint képviselőjelölt mindig a premontreieknél szokott megszállni, és (ne mosolyogjon itt senki!) programbeszédeinek megtartása előtt szent misét szokott mondatni, ez alatta „Veni sancte spirituszt áhítatosan énekelvén.

Ugyancsak a programbeszédeinek megtartása előtt szent misét mondatni szokott s ez alatt a „Veni sancte spiritus”-t áhítatosan éneklő „keresztény-katholikus” Falk Miksa újságának január 29-ki számában olvassuk a következőket:

„A magyar szabadkőművesek és az oroszországi zsidóüldözések. A magyarországi nagypáholyok mai évnegyedes gyűlésén, szemben a reakzionárius (Értsd: keresztény-barát. – Szerk.) áramlattal, azon elismerésreméltó határozat hozatott, hogy, noha az „Alliance israélite universelle” és a bécsi izraelita alliancz, azon felhívással, hogy az üldözött orosz zsidóknak egy új hazát alapítani segítsenek, csak az izraelita hitsorsosokhoz fordultak, Magyarország valamennyi Jánosrendű páholyaihoz azon felhívás intéztessék, hogy vegyék fontolóra, váljon minden egyes páholy saját kezdeményezéséből ne járuljon-e e célra segély adománnyal?”

Hát hiszen nekünk elvileg az ellen nincsen kifogásunk, hogy a magyarországi Jánosrendű páholyok az oroszországi zsidóknak Amerikába való expediáltatása költségeihez hozzájáruljanak. De másrészt bátrak vagyunk az oroszországi zsidók sorsát olyannyira szívén viselő nagypáholyhoz (már t. i. értve annak nem-zsidó tagjait,) azt a kérdést intézni, váljon nem tartja-e még most se időszerűnek, egyszer már a magyarországi keresztény (vagy, ha jobban tetszik: nem-zsidó) lakosság sorsát is fontolóra venni? Mert tudvalevőleg a zsidóknak oly tág tért nyitó európai szabadkőművesség magatartása egyik legfőbb oka a korunk legégetőbb kérdése a zsidókérdés stagnációjának.

A mi „profán” észjárásunk szerint, tán nem-zsidó szabadkőműveseinkhez is közelebb áll az ingük mint a kabátjuk?

*

Daczára azonban a sok hátramoszdítónak, ügyünk egész csendben egyre nagyobb hódításokat tesz a hazában is. Nem is említve azt, hogy a fővárosi napisajtó legújabbán már nem cikkez ellenünk, hanem – csekély kivétellel – meglehetősen jóindulatú neutralitást

tanúsít irányunkban, a most folyó képviselőházi költségvetési vita közben néha kitör egyes szónokoknál az elkeseredés zsidós állapotaink fölött. Persze ez a „kitörés” most még csak úgy a szűr alatt történik, a zsidó szó nem említetik, s csak a sorok közül kell kiolvasnunk, – mint hajdan a Bach korszak alatt volt az eset, – a jó érzésű, de kevés bátorságú hazafiak szívében rejlő érzelmeket.

A ház január 18-ki ülésén Kovács Albert képviselő csak úgy mellesleg, pár szóval érintette a zsidókérdést is, de e pár szónak megvolt az, a mai viszonyok között nagy érdeme, hogy a zsidó szó is szerepelt benne. Kovács Albert ugyanis, a pénzügyminiszter beszédére reflectálva. egyebek között azt monda, hogy ő „elismeri ugyan azt, a mit a pénzügyminiszter mondott, hogy t. i. a földbirtokos osztály földbirtokszerzéseket tett; de ki nyert és ki szerzett? A zsidók.” Kár, hogy Kovács Albert úr tovább nem fűzte ezen eszmemenetet. Úgy választókerülete mint az ország csak elismeréssel tartozott volna neki. No de kezdetnek elég az is, a mondott.

A budget-vitának másik, bennünket érdeklő mozzanata Somsich Pál beszédének egy része, s a beszédének e részére Tisza Kálmán miniszterelnök által adott válasz. Somssich Pál ugyanis, a képviselőház január 24-ki ülésében tartott nagy szabású beszéde folyamán, a következőket is mondotta:

„Népességünk igen keveset és ebben a magyarság leggyéribben szaporodott.

Városainkban a proletariátus és vele a bűnök száma ijesztőleg növekedett; ezekben néhány pénzügyi és részvénytársulat gyümölcsözöttei a nagy részben idegen tőkét, de a nép zöme vagyonilag folyton hanyatlak. (Úgy van! Igaz! a baloldalon.) Nemcsak azokról áll ez, kiket a pénzügyminiszter úr felemlített, a középbirtokosokról, hanem ismétlem, a nép zöme, a polgárság, a vagyonos parasztság, fájdalom, hanyatlak, itt-ott el is vész. (Úgy van! Igaz! a baloldalon.) .... A véletlen iróniája úgy hozta magával, hogy nyomban a pénzügyminiszter urnák állapotainkat kedvező színekben feltüntető beszéde után, Kohonczy képviselőtársunk a bánáti nyomort ecsetelte. Én pedig amaz ülésből szállásomra menvén, véletlenül a „Magyar Föld”-et vettem kezembe, és abban a nyitrai völgyi állattenyésztő-társaság jelentésében ama vidék nyomorúságának leírását olvastam. Egyebek között azt mondja a jelentés, hogy a társaság a Pintzgauból tenyészbikákat hozott, és azokat a helységek közt részben ingyen akarta kiosztani, de a községek olyannyira szegények, hogy az állatok eltartására vállalkozni nem mertek. (Mozgás balfélől.) 500 és néhány összeírott tehén között alig 50-et találtak a tenyésztésre alkalmasnak, így van ez a Nyitra völgyében, a fölvidéknek emez egykori Kánaánjában. De így van ez az országban egyebütt is. (Úgy van! a baloldalon.) ....

Ma még hála Istennek nem jutottunk oda, (hogy t. i. a nép Aesopussal azt mondja: Quid interest, cui serviam, clytellas dum portem meas? – Szerk.) De eljuttatják a nemzetet azon iskola tanának emberei,

mely azt hirdeti, hogy az állam minden, az egyén semmi, hogy az államnak jogában van confiscálni minden előnyt az egyéntől .... Eljuttatják végre azok, kik azt hirdetik: mindegy, a birtok akármely kézben van, ez a birtokátmenetel, a csere rendes processzusa, mindegy, ha a magyar törzsvagyon idegen kézre kerül. A veszély óráján ezektől az idegenektől lehet-e várni, hogy rajtunk segítsenek? (Elénk helyeslés balfelől.)”

Tisza Kálmán miniszterelnök, a következő napi ülésben Somsich Pál beszédére válaszolva, a most idézett passzusokra a következőleg felelt:

„Azt pedig – bocsásson meg a t. képviselő úr, – én is tudom, hogy azon theoria, melyre ő hivatkozott, némely abstract nemzetgazdászok könyveiben olvasható, mert hiszen a nemzetgazdászati iskolának egyedéig azon hajlama volt, hogy az embert, az egyént nem számították, hanem csak numerusnak tekintették s az államot vették mindennek. De azon tant, hogy mindegy, akárki bírja a földbirtokot, mindegy, ha a magyar ember kezéből kihull és idegen kézbe kerül is az, ezen miniszteri padokról, ezen oldalról a képviselő úr ugyan nem hallotta soha. (Úgy van! a jobboldalon. Halljuk!) Engedelmet kérek, a t. képviselő úr úgy látom a pénzügyminiszterre mutat. A pénzügyminiszter úr azt, hogy mindegy, ha idegen kézbe megy is a magyar földbirtok, nem mondta, sőt ellenkezőleg, azt mondta: Nézzétek meg a volt úrbéresek közül azokat, a kik 2-3 száz holdnyi birtokra tettek szert, s hasonlítsátok ezt az állapotot is össze azzal, ha egy-egy birtok eladatik. Ez nem azt teszi, hogy mindegy, ha a magyar ember birtoka idegen kézre jut, ez épen a tősgyökeres magyar faj szaporodásának és fejlődésének jele. (Halljuk!) Igen, t. képviselő úr, talán azon hozzátétel nélkül, hogy mindegy, ha a magyar ember birtoka idegen kézbe megy is át: mondatott ez egyszer a pénzügyminiszteri padról; de ez nem 1875 óta történt, nem is 1874-ben, hanem 1872 vagy 1873-ban... Akkor történt igenis, ne méltóztassék tehát azt is a fúzió alapján álló kormány büneül róni fel, a mit soha se mondott és nem mond. (Úgy van! a jobboldalon.)”

T. olvasóink a fentebbi idézetekre bizonyára azt mondják, hogy kár volt velük vesződni, mert biz édes keveset mondanak azok. Teljesen igaza van t. olvasóinknak a mi előrehaladott álláspontunkból. De mi, kik a képviselőházban uralgó légkört ismerjük, az mondók vagyunk, hogy higgyék meg, sokat mondanak azok az idézetek. Tán az egész képviselőházban 20 ember sincsen, aki ennyit ismert volna mondani. Szomorú, de úgy van!

Beküldetett hozzánk a következő című mű: „A zsidókérdés Nro 2. Történelmi, társadalmi és törvényes szempontból tárgyalva, írta Matók Béla. Budapest, 1881.”

Miért „Nro. 2”? Ez volt az első kérdés, a melyet magunkhoz intéztünk mikor a munkát kezünkbe vettük. Mi csak egy zsidókérdést ismerünk. Ez az egy zsidókérdés magában foglalja először: a zsidó-

ság által előidézett bajok és veszélyek felismerését, s másodsor: biztos utakat s módokat keres arra nézve, hogy e bajoktól, veszélyektől társadalmukat megmentsük.

A munkát aztán átlapozva, azonnal megtudjuk, mi az a zsidókérdés „N r o. 2”? Szerző ugyanis kijelenti, hogy sem a „12 röpirat” álláspontján, sem (a különben már rég megboldogult) Hegyesi-féle „Ellenröpirat” álláspontján nem áll; hanem ő azt tartja, hogy e kérdésben is a középút az egyedül helyes út. Ő t i. a zsidóság által okozott bajok kútforrását a zsidókban is, mibennünk is keresi, s eddig mi is egyetértünk a szerző úrral. De már azon további okoskodását, hogy 1-ör, ha a zsidók r e f o r m á l n á k magukat, 2-or pedig, ha mi iparkodnánk v e r s e n y e z n i a zsidókkal: megszűnnék minden baj, s csak még „be kell hozni az általános polgári házasságot, mely bizonyosan (??) megszünteti eddigi elszigeteltségüket (a zsidóknak,) s tökéletesen magyarokká válnak” (???) – egyáltalán nem fogadhatjuk el.

Hogy mit tartunk m i a zsidóság reformációjáról, azt bőven elmondottuk már a „12 röpirat” I. évfolyamának 1-ső füzetében közölt „Reformálható-e a zsidóság” című cikkünkben is, a hol arra a végmegállapodásra jutottunk, hogy a zsidóság nem reformképes, s hogy se nem akar reformálódni, se nem engedi magát reformáltatni. A zsidóság elve: „Sint ut sunt, aut non sint.” A zsidók azt mondják, hogy ők a legártalmatlanabb emberek, a legloyálisabb állampolgárok, a legerényesebb, a legtehetségesebb nép, – s azért zsidókérdés egyáltalán nem létezik, nem létezhetik, s az csak holmi roszakaratú embereknek, a kik antisemitáknak hivattatnak, agyréme, mániája.

A zsidók részéről így állván a dolog, pedig így áll, ha a zsidó népet se prófétái, a kiket üldöztek és megtagadtak, se maga Krisztus, a kit megfeszítettek, reformálni nem voltak képesek: bizonyára Matók Béla úr se fogja reformálhatni, annyival kevésbé, mert felül rá ő még goj is, a kinek, a zsidók felfogása szerint, beleszólási joga sincsen a zsidó „confessió” dolgaiba.

Pedig Matók Béla úr ugyancsak megforgatja bonczkését a zsidó „confessió” testében, a zsidóság reformálhatása céljából a következő postulatumokat állítván fel könyve 121-123 lapjain:

„Szükséges, hogy a hazai műveltebb és felvilágosodottabb magyar rabbikkal a kultus minister értekezletet tartson, melyben már előbb teljesített kormányi megállapodás szerint megkérdezze őket arra nézve, mikép lehetne össze egyeztetni a Zsidóhagyományos intenciókat az ország törvényeivel, a zsidóság eddigi elkülönítésének megszüntetése végett, mi óhajtásuk lenne e tárgyban a kormánynyal szemben, s viszont közölné a kormány velők azon alapelveket, melynélfogva a reformáció út-

ján tőlük a válaszfalak végleges eltávolítása végett kíván; s azután egy szükségesetén tartandó nagy zsinattal, kölcsönös megállapodás folytán hozassék pozitív törvény: melyben mind a haza, mind a zsidóság érdekei kellőleg méltányoltatván.

„Mondassék ki: hogy a Thalmud (az isteni tisztelet, és más egyházi ügyek elintézését tárgyazó szabályok kivételével) Magyarországon többé mint a zsidóság szervezeti szabálya, nem taníttatik, sőt az egyszerűen mellőztetik, a mit a haladó párti magyar zsidó ma már szívesen el is enged.

Mondassék ki az étkezési törvény elvetése, mint a mely az itteni klimatikus viszonyok miatt úgy is felesleges, de a vegyes házasságok gátjául is szolgálhatna.

Mondassék ki: hogy a hazai Mózes vallású felekezet részére egy főpap fog kineveztetni Budapesten, ki is köteles maga körül consistoriumot választatni, melynek segítségével fogja vezetni felekezetének egyházi ügyeit, a haza határán kívül senki, a haza határán belül pedig a kormány felügyelete alá helyezve.

Mondassék ki: hogy ezen főpap és consistorium kötelessége a már fenálló papnöveldet és tanítóképezdet felügyelni, melynek tanárait a kormány fogja kinevezni; és hogy Magyarországon, valamint a hozzákapcsolt részekben, idegen országból papot hívni, vagy tanítót kántort választani nem szabad, hanem csupán az onnan kikerültek lehetnek papok, tanítók, kántorok (községi iskolákban azonban, más iskolában végzetek is lehetnek, mint eddig.)

Mondassék ki: hogy a Synhedrin házassági törvényeire vonatkozó tractátumok, az ország törvényeihez és szokásaihoz alkalmaztassanak, illetve vele összhangzásba hozassanak, és a házassági váló perek mint a protestánsoké, az 1790-ik évi 26, és 55-ik t. cikkelyek figyelembe tartásával, az országos törvényszékek eljárása alá helyeztessenek.

Mondassék ki: hogy az úgynevezett Gabelle című (vágatási díj) egyházi adó végképpen eltöröltetik, s a kultuszok adófizetőire birtokaránylag igazságos egyházi adó vettessék, melynek rendes behajtása köz-igazgatási végrehajtással is biztosítható.

Az iskolákra nagyobb gond fordítassék, valamint a papokra is, kiket a községek hármasságú jelöltségi jogának fentartása mellett kineveztetni óhajtanék, mert így habár igen sok felvilágosodott rabbit ismerek is köztük, miután őket a község választja és fizeti, igen sok esetben az éretlen nagy többség kívánatát, és egyes hatalmasabbak érdekeinek támogatását kötelesek teljesíteni, a miért is aztán sokszor felvilágosodottságuk mellett is, a meggyőződés ellenére kell cselekedniök.”

Ezeket, s nem többet követel szerző ura zsidóktól, illetőleg az államhatalomtól. S már most csak az a kérdés: ki szerezzon fogantatot ezen postulátumoknak? A zsidók maguk? Olyan zsidót, a ki erre vállalkoznék, vagy erre tehetsége lenne, e g y e t sem fog szerző úr kapni. Az államhatalom? Egy európai államban se talál szerző úr e g y e t l e n e g y politikust sem, a ki magára merné vagy akarná vállalni ez irányban a kezdeményezést. A fentebbi postulátumok a legszívósabb s a legconservatívabb v a l l á s f e l e k e z e t szétrobbantadat, a zsidó n e m z e t i s é g megsemmisítését célozzák. Ugyan ki nek lenne bátorsága, ereje ilyes Don Quixote-i munkára?

Hagyjuk tehát t. szerző úr a zsidók vallását: legyen nekik az ő hitük szerint! Mi antisemiták a vallás dolgában a legtürelmesebb emberek vagyunk; a világ legconstansabb, legszívósabb népfaját se akarjuk megsemmisíteni még az amalgamizáció által sem, Hanem nekünk antisemitáknak csak az a követelésünk, s ettől semmi körülmények közt el nem állunk, hogy, miután meggyőződésünk szerint a zsidóságnak mi köztünk léte az egyik vagy a másik félnek elpusztulását, megsemmisítését fogja maga után vonni: váljunk meg egymástól, ha lehet, szép szerével. A zsidó népnek külön államban való létezése jogosult, és ily helyzetben e nép még nagy szerepre lesz hivatva. Mi antisemiták minden jót kívánunk nekik e szerep betöltéséhez.

Hogy hiába prédikáljuk önmagunknak azt, mikép iparkodjunk versenyezni a zsidókkal s aztán nem lesz semmi baj: ezt úgy hisszük, azoknak, a kik füzeteink tartalmáról tudomást szereztek maguknak, fölösleges e helyütt magyarázgatnunk, hogy az képtelenség. A mi atomizált, meghasonlott társadalmunk a compact, teljes egyöntetűségben és egyértelműségben működő zsidó társadalommal szemben versenyképtelen, s azért a mi társadalmunknak azt prédikálni, hogy iparkodjék concurrálni a zsidósággal, sőt azon túl is tenni: annyi, mint ha a vakot arra biztatnánk hogy: csak meressze a szeméit erősen, majd látni fog; vagy ha a süketet arra akarnánk kapacitálni, hogy: csak füleljen jól, majd hallani fog!

Míndezekből Matók Béla úr is meggyőződhetik, hogy „Zsidókérdés Nro. 2.” nem létezik, s így a téves kiindulási pontból folyó minden ez irányú következtetései is jégre vannak építve.

De ha a mű tendenciájával nem érthetünk is egyet, el kell ismernünk, hogy az alapos olvasottsággal, s ügyünk iránt meglehetősen jó indulattal van írva, s ez utóbbi sajátsága a mai korban s még felülrá Magyarországon bizonyára nagy érdemül róható fel.

S ép ezért a t. szerző urnák még csak azt jegyezzük meg, hogy a magát két harczoló fél közé ékelő harmadiknak, a hadi taktika tanítása szerint is, a legroszabb helyzete ven, mert elől is hátul is lövik, s ha valahol, úgy a zsidókérdésben is az a jelszó: Aut, aut! Vagy philosemita vagy antisemita. Tertium non datur. A t. szerző úron áll a választás.

Jelen havi szemlénket bezárjuk azzal az értesítéssel, hogy a vasvári alesperesi kerület lelkészeinek a képviselőházhoz benyújtott ismeretes petíciója előreláthatólag f. hó 18-án, szombaton fog a ház által tárgyalatni.

A fővárosból.

– Nyílt levél a szerkesztőhöz. –

T. szerkesztő úr! A „Budapest” című lap egyik múlt száma nyomán, egy utálatos pók található a váczi-körút – sz. alatt levő budapesti cselédszerző irodában.

Felhívom Thaisz Elek úr figyelmét ezen undok sémita fajra; t. szerkesztő urat pedig bátorkodom a következők közlésére felkérni, miután meggyőződésem, hogy oly lap, mely ily desperat hirdetés után a néhány krt zsebre teszi, helyt nem adna ily nemű felszólásra.

„Kerestetek – úgymond a budapesti cselédszerző, – 1 kastély-felügyelő 800 frt fizetés, szabad lakás, tűzifa és világítással; 1 erdőkerülő 40 frt fizetés, lakás, stbvel; 1 gazdasszony papi házba 18 frt havi fizetéssel vidékre; a budapesti cselédszerző iroda által elhelyeztetnek, váczi-körút – sz. a. Válaszra 15 kros posta bélyeg melléklendő. 3243. 1-1.”

Fővárosi lévén, nem sokat bíztam ugyan ily, cselédek pénzén élősködő zsidó által 1 frtért osztogatott, és hoszas hirdetés után is betöltetlen állások elnyerhetőségében; mindamellett nem hallgatva tapasztalataimra, melyek szerint ily zsidókat kihallgatás nélkül bebörtönözni kellene, – az irodába mentem a kastély felől tudakozódni. Biztosíték letétele mellett 400 frtot ígértem azon esetre, ha az állást elnyerem; ha pedig el nem nyerném, a rendes beíratási díj, az 1 frt helyett, 10 frtot ígértem, ha megnevezi a helyet, hol a felügyelő kell. Erre a zsidó kijelentette, hogy a felügyelői állás csak később töltendő be; fizessen azonnal 1 frt beíratási díj; hanem a kastélyt azért ő meg nem nevezheti; de jöjjenek el ismét pár hét múlva.

Négy száz, esetleg 10 frtért sem 1 ellenében, nem nevezi meg tehát az állomásokat; mert azok legnagyobb valószínűség szerint nem léteznek. Legrosszabb esetre kéznél tart a rendőrség részére egy-egy talmi címlet. Ezek után képzelhető, mint fosztogatja például a szakácsnékat; és mint élődik ezen, a „humanismus” érdekében fentartott iroda gazdája, a nőcselédek zsírján! De nem járhatna túl ily nagy bölcseségen a rendőrség?! Tétlenül nézi, mint kerül számtalan, sokszor az utolsó elzalogosított ruhadarabért előteremtett 1 frt beíratási díj, különösen a tapasztalatlan vidékiek részéről ezen hálóba, melyekért az illetők pár szón kívül alig kapnak valamit; ellenben drága idejüket, heteken át kénytelenek még az odafutkosással tölteni. Miután pedig 1 frtért már beíratta magát a cseléd, napról-napra hasztalanul várja az ígért alkalmazást, és végre kevés pénztől megfosztva, a sok biztatásra még hetekig lézeng a fővárosban. Így terem aztán a sok csavargó, tolvaj. Nem egyszerűbb lenne-e a pókot elzárni, tisztelt rendőrség?! Melyik törvényünk tiltja a zsidónak a dolgot? Dologházba tehát azokkal, kik csak más emberek szerzeményét szerzik el vétkeesen.

Hangok a vidékről.

– Nyílt levelek a szerkesztőhöz. –

Nagyvárad.

A múlt 1881-ik évi december hó elején meghalt itt N.-Váradon egy köztisztviselőben állott (vidéki) járásbíró, Sz. S. Ennek számos tagból álló családja levén, mint hallatszott, sokszor nehezen küzdött anyagi helyzetével, – s még a ravatalon feküdt, mikor egy idevaló híres, 150-300 percentes Kohn Ignác nevű zsidó uzsorás, ellene, egy szinte idevaló keresztény ügyvéd által foglalást intéztetett, még azon szobában is, hol a halott feküdt. Erre az embertelen cynismussal párosult eljárásra a közérzület mégis csak felháborodott; a helyi lapok kezdetek úgy a bajsz alatt gyalázatos uzsoráról, uzsorásokról stb. példalódni. De H e g y e s i M á r t o n , az itteni szélsőbalpárt közlönyének, a „Biharmegyei Lapok”-nak szerkesztője, ki a megholtnak, – mint mondták – személyes barátjai közé tartozott, tovább ment, s lapjában az említett uzsorásnak nevét egészen kiírta, s annak gyalázatos foglalkozását kellőleg apostrofálta. Erre aztán a másik két helybeli lap is bátorságot kapva, az illető uzsorás nevét sans gene kurták, s többféle viselt dolgait közölték. Ezen cselekedete Hegyesi Mártonnak azonban a nagyváradai zsidóságnak sehogy se tetszett; mert ők fajukbelije által elkövetett minden gonoszságot, lett legyen az bár uzsoráskodás, csalás, orgazdaság, rablás, gyilkosság stb., feltéve, hogy mindez keresztényen követtetett el, a legnagyobb buzgalommal elpalástolni igyekeznek, s a büntényt elkövető fajukbeli individuumot; a törvény büntető kezéből kiszabadítani, mindnyája egyért, egy mindnyájáért helyt állva, a keresztény társadalom ellen frontot csinálva, meghatározó szép egyetértéssel oltalmazzák, pártolják, mint ezt számnélküli példák eléggé bizonyítják. S így Hegyesi Márton, a lap zsidó kiadója L á s z k y Á r m i n által megintették, hogy az efféle közleményekkel hagyjon fel. De ez nem hagyván magát a lap szellemi részét illetőleg a kiadó által rendszabályoztatni, már csak annyival inkább sem, mert Hegyesi Márton egy hozzátartozója tette le a lapért a cautiót is, – folytatta tovább is lapjának több számában az uzsorásokra vonatkozó közleményeit. Erre a dölyfös zsidó kiadó, hogy Hegyesi Mártont insultálhassa, s vele szakíthasson, egyszer csak egész váratlanul a lapba kinyomatja, hogy ő Hegyesi Márton szerkesztői működésével már régebb idő óta nincs megelégedve, s ennél fogva őt a lap szerkesztésétől felmenti. Hegyesi Márton egy szép reggelen lapját kezébe véve olvassa s ezen valóban furcsa meglepetésben részesül, – már t. i. a kiadó akarja felmenteni, illetőleg a lap szerkesztésétől elmozdítani azon szerkesztőt, kinek egy rokona tette le a lapért a cautiót; mi akart ez egyéb lenni, mint zsidó malitiával párosult durva sértés; mert ő a szerkesztőt el nem mozdíthatta a lap szerkesztésétől: hanem őt mozdították el a lap kiadásától. S ezt tették a zsidók azon keresztény szerkesztővel, ki philanthropiája által tévútra vezetettve, mellettök kardot rántott, s a zsidók „E l l e n r ö p i r a t”-át szerkesztette.

A többi helybeli lapok szerkesztői és munkatársai is megbotránkozván a fentnevezett zsidó kiadónak ezen, az írók, szerkesztők, s laptulajdonosok között bevett szokásos illedelmi szabályokon való maga túl-

telőien, a következő nyilatkozatot hocsátották közzé a másik két helyi lapban:

„Nyilatkozat.

Alulírottak, mint a helyben megjelenő lapok szerkesztői, illetve dolgozótársai, a „Biharmegyei Lapok” kiadója, Laszky Árminnak Hegyesi Márton úr, mint a „Biharmegyei Lapok” szerkesztőjével szemben követett eljárását a köztudomású tények alapján is a kiadó és szerkesztő közötti viszony legdurvább megsértésének jelentjük ki, s midőn ez ellen egyértelműleg tiltakozunk, egyszersmind a tisztességes hírlapírók között szükségkép fenálló solidaritás érzetéből kifolyólag óva intünk minden hírlapírót, hogy vele a jövőre nézve, mint kiadóval érintkezésbe lépjen.

Nagyvárad, 1881. december 12.

Darvasy Lajos, a „Biharmegyei Lapok” munkatársa. Erdélyi Béla, hírlapíró. Gyalokay József, a „Bihar” munkatársa. Gyalokay Lajos, a „Bihar” szerkesztője. Hegedűs Lajos, a „Nagyvárad” munkatársa. Hlatky Endre, a „Nagyvárad” munkatársa. Hügel Ottó, a „Nagyvárad” szerkesztője. Iványi Ödön, hírlapíró. Dr. Kálmán József, a „Bihar” munkatársa. Lovassy Andor, a „Biharmegyei Lapok” munkatársa. Nagy Márton, a „Biharmegyei Lapok” munkatársa. K. Nagy Sándor, a „Bihar”, „Biharmegyei Lapok” és „Bihari Gazda” munkatársa. Patzko György, a „Bihari Gazda” szerkesztője. Rác Mihály, a „Biharmegyei Lapok” munkatársa. Rátkay József, a „Nagyvárad” munkatársa. Riskó Sándor, a „Nagyvárad” munkatársa. Vulcan József, a „Família” és „Siedietorea” szerkesztője. Winkler Lajos, hírlapíró.”

A midőn Hegyesi Márton és lapjának zsidó kiadója között a fentebb elmondott esemény megtörtént, már azelőtt jóval készültek erre a zsidók, s hadi tervükkel készen állottak. Ők a viszonyt Hegyesi Mártonnal megszakítani, s rajta egyszersmind sértést elkövetni, azután egy egészen tőlük függő, szélsőbalpárti lapot alapítani, azt saját szájuk ize szerint közzé bocsátani elhatározott szándékuk volt, s ezen céljukat el is érték. Azonban az erkölcsi nyereség, melyet ezen affaireből maguknak szereztek, tőlük legkevésbé sem irigyelhető; reményem, nem keveseknek feluyilbattak egy kissé a szemei, a zsidó jellemet illetőleg. (Hegyesi Márton urnák is volt tehát alkalma kiismerni a zsidókat valódi mivoltukban, s Dr. Jággerrel most már ő is elmondhatja magáról, hogy „Bor Löwe von Juda ist wirler mich aufgestanden, und ich bin in seiner öhle gewesen.” – Szerk.)

H.

Ungmegeye

Magyarországon két oly állomása van a sémita bűzös tábornak, a honnan, t. i. e két állomásról, ki szekerén, ki gyalog, de legtöbnyire jó módban vándorolnak tovább kedves hazánk többi, természetesen dúsabb természetű vidékére e sáskák a letarolt környékről.

Az első állomást Munkácsnak nevezik, a másik: az Ungvár névre hallgat. Mindkettő szoros kapcsolatban áll egymással, egymásnak képez ven elő- és utóvárosát, és együtt tevéen egy egészet, miután Munkács teszi a semitaság pórságát, a honnan Ungvárra vándorolnak a nagyobb tehetségű sémiták azon célból, hogy megtanulják a kozmopolitizmus

kellékeit, és így: Ungvár foglalja magában a seinitismus arisztokráciájának magvát.

A magyarokra nézve történeti emlékü Munkács egy szomorú népvándorlásnak lett színhelye. Lengyelországból, a vereczkei szoroson keresztül rajmódra szállongnak be a kaftános és pészliszes kétlábú sáskák. A hajdan gazdag Munkács nem láthatja a napvilágot a, sáskasereg töméntelensége miatt, fut a kényszer futásával ki a városból és be a nyomorba. Nincs ezen élősdiék ellen orvosság, szaporodnak a, nélkül, hogy igénybe vennék a honossági törvényt. A kormány örül a statisztikusok szerint szomorú szaporodásnak; mennyire nagyobb volna öröme, ha tudná azt, hogy Munkács adja e szaporodását Magyarországnak, tiszta vérű rühönczökből átvedlett, Zrinyi, Hunyady és más nagy nevek jelenlegi bitorlóinak – hazánkba történt szemtelen betolakodása által. A tönkre tett jobb, ősi elem elhagyja szülőföldjét, mert e sáskasereg miatt nem látja biztosítva existenciáját, a lapok telvék kivándorlási hírekkel, és mégis „szaporodunk”: igen, szaporodunk, csak-hogy e szaporodást Munkács és Ungvár adja, a miben a jövőben nem lesz köszönet.

Sétáljon végig bárki Munkácson szombaton vagy vásár alkalmával, és ha van benne csak egy mákszemnyi honszeretet is, elszomorodik. Elszomorodik, mert ekkor lépten nyomon zsidóba ütközik; elszomorodik, mert szomorú jelét látja ebben a magyarság jövőjének, miután a sémita faj is ugyanazon utón vándorol be hazánkba, a melyen őseink. Ha a szomorúsága elmélkedésre készíti, ha ez elmélkedésében a zsidó visszaélések szakadatlan és a törvény által megtorolatlan sorát visszaidézi emlékébe: akkor e szomorúság, ha még a jelenlegi helyzet felett is elmélkedett, búbanatrá változik, mert azon meggyőződést fogja szülni, hogy e hon már félig sémita birtok, és kevés idő múlva egészen azzá lesz.

A magyarok fegyverrel foglalták el őseik, a hunok örökét. A sémita banda éjnek idején, senkitől nem láttatva, patkány módjára sompolyog be e hazába, hogy utóbb csalárdtság, alatomosság és a hiányos törvény által megengedett rászedés következtében, a nekik igen kedvező telekkönyvi intézmény útján – annectálja ezt. Munkács városa semitái a talmud rendíthetlen hívei, és innen, a hol lábukat megvetették, a keresztények birtokát sajátjuknak tekintik. Ezen állítás igazságát tények bizonyítják. Meg lehet és meg kell e meggyőződésért tekinteni Munkács és Ungvár telekkönyvi hivatalát, ott, mint a bankokban többnyire leírni szokott, bátran lehetne zsidókat alkalmazni, mert hiszen jogos az, hogy a sémita birtokra sémiták ügyeljenek fel, – levén a két telekkönyv nem egyéb, mint kimutatási hivatala a sémita gazdagságnak. Megjelenhetik bárki is a munkácsi avagy ungvári vásáron, hol megtanulhatja a módját, hogy lehet a szegénységből gazdagságra vergődni fel. Elállják a szegény, gazdagodni vágyó semiták a városba vezető utakat, és összevásárolják a gseftelésre szánt dolgokat olyan áron, melyen egy fokhagymát sem volnának képesek venni, és oly módon, mely egyenlő a rablással, mert erőszakkal csavarják ki az eladó kezéből a portékát. Erre a mostani törvény nem talált paragrafust, hiszen neki talán célja: hogy a szegény és szerinte élehetetlen öslakosság az új és élelmes bűzös honpolgárok kedvéért enyészek, pusztuljon.

Széltében beszélnek és e beszédnek a telekkönyv igazat ad, hogy Ungmegeye ingatlana a sémiták részéről több mint 4 milliónyi teherrel van terhelve. Ha igaz ez, a mint igaz is, úgy már csakis a kincstári birtok köti Ungmegeyét kedves honunkhoz, mert ismerve a sémiták piszkos önérdékét, e megye a honra csakis káros lehet. Káros, mert köztudomású dolog, hogy a zsidó birtokos az állam iránti polgári és más kötelezettségeit a végtelenig szereti húzni-vonni, és csakis a kényszernek szokott e tekintetben engedni; káros, mert e megye kifosztott és dolgos népe utoljára is meg fogja unni a rabszolgaságot és vándorbot után fog nyúlni, és ekkor ki fog dolgozni, a zsidó bizonyára nem, mert hiszen a” sémita fajzat szörnyen irtózik a nehezebb munkától. Munkahiány következtében csökkenni fog a jövedelem; nem lévén kit megcsalni, mert egymást csak nem csalhatják meg, beáll e vidéken a szegénység és nyomor: szóval Ungmegeye, hacsak még nem segítenek a dolgon oda fenn, (Hol? Az országgyűlésen? Innen ugyan egyhamar hiába várja az ország a segítséget! – Szerk.) ily körülmények folytonossága mellett, egy két évtized múlva, különösen, ha az erdőket is kivágják a zsidó sensálók, oly sivataggá fog változni, a honnan a farkas is tovább áll.

–U–t.

Sárosmegeye.

Sárosmegeye észak-keleti részében egy német souverain herczegnek van egy nagy uradalma, a mely, míg házilag, a vidék gazdasági és sociális viszonyait nem ismerő, s többnyire nem szakképesség de protectió utján kinevezett német tisztviselők által kezeltetett, minden évben 30-40 ezernyi jövedelem helyett egy takaros deficittel örvendeztette meg a tisztelt herczegi „udvari kamarát.” Az „udvari kamara” e szomorú gazdasági állapotoknak véget vetendő, öt év előtt azon határozatban állapotott meg, hogy a birtok mezőgazdasági része jövőre bérbe adandó, az erdők pedig és a kisebb királyi haszonvételek ezentúl is házilag kezelendők lesznek. A h...i birtok, mely német terminológia szerint „alsó uradalomnak” nevezetik, megkülönböztetésül a „felső uradalom”-tól, mely B ... a városától nyugat felé esik, magában foglal négy községet, melyeknek topographicus fekvése majdnem egy szabályos négyszöget képez. Ezen négy község oly előnyösen lón tagosítva, hogy az uradalom összes földje e négyszögön belül egy darabban hasított ki s különítettet el a telkesekéitől.

Ezen birtok, mely körülbelül 2500 holdnyi rét és szántóföld-területből áll, egy zsidónak, – nevezzük őt hát Jajtelesnek, – 5600 frtnyi potom árért 9 évre bérbe adatott. Azonfelül a birtok átvételénél több mint 20,000 forint értékű „fundus instructus” egy pár ezer forintért oly módon a d a t o t t el neki, hogy a pár ezer forintnyi becsérték erejéig 9 év alatt törlesztendő váltókat állítson ki. És ezen rengeteg vagyon és 9 évi bérlet 4000 frtnyi óvadékkal biztosított!! mely összeget Jajteles uram azonnal a birtok átvételénél a „fundus instructus” tárgyát képező és számfeletti juh- és szarvasmarha-állományból, nem különben felesleges zab árpa, krumpli és rozs eladásából vette be.

Igy gazdagodik a zsidó! Jajteles urain 2500 holdnyi birtokot vett bérbe a nélkül, hogy egyetlen egy krajczárt kénytelen „lett volna tár-

czájából kivenni, sőt a birtok egyszerű átvételénél 14-16 ezernyi nyereséget tett zsebre. És ha meggondoljuk, hogy Jajteles uram sem írni sem olvasni nem tud, hogy még 24 éves korában oly szegény volt mint a templomi egér, és csak mint mézszáros legény tengette nyomorúságos életét: akkor azon imminens veszélyt, mely minket zsidórészről végpusztulással fenyeget, egész borzasztó nagyságában átpillanthatjuk.

Mély sajnálattal nézünk tehát azon magyar sajtóra, mely a zsidópénz által megvesztegetve, a zsidóellenes mozgalmat, mely a nemzet legmélyebb meggyőződéséből fakad, vagy agyonhallgatni, vagy pláne sületlen élcei által népszerűtlenné tenni akarja. Hogy mennyire le vannak kenyerezve a magyar lapok a zsidók irányában, mutatja a „Pesti Hírlap”, mely különben föl s lefelé függetlennek s pártok felett állónak mondja magát, de ha a zsidókról szó van, akkor úgy látszik, „kötött marsroutája” van; – ezen kötött marsrouta értelmében a „Pesti Hírlapnak” nem szabad ezen szócskát „zsidó” kimondania, hanem „német” szóval helyettesítenie kell, és pedig azért: hogy a zsidók által elkövetni szokott erkölcsstelen és gyalázatos tettet egész ódiuma a szegény németekre, egy dicső és nagy nemzet tagjaira irányíttassék. Ezen állításunkat bebizonyítandók, bátorkodunk a „Pesti Hírlap” 1880. évi sept. 8. 223. számára hivatkozni, melyben a napi hírek között az mondatik, hogy a Ludovica akadémiában a növendékek élelmezése igen rossz, kivált „mióta egy Lindenbaum nevezetű galicziai német(?) bírja bérben az élelmezést.” Hát nem kötött marsrouta-e ez?! – Az ugyanazon évi sept 22-ki 232. számában pedig megtámadja Lobkovicz György herceget és Harrach grófot azért, mert több morva mágnás társaságában egy 50 milliónyi bankot akarnak alapítani. „Az új intézet,” mondja a nevezett zsidóbarát lap, „nem lesz egyéb egy gavallérbanknál, és nem lesz egyéb, mint egy nagyobb hatású játékbank.”

Tehát bankot alapítani másnak, mint a zsidóknak nem szabad; ezen „előjogtól” őket megfosztani akarni börzeforradalmakat idézne elő. Az ily, mások és nem zsidók által alapított bank megbuktatására az összes európai sajtó, élén a magyarral és az összes zsidó pénzhatalmasságok össze szoktak esküdni, hogy a zsidó pénzre veszélyes concurrentiát elnyomhassák. Egy ily boszorkánytáncz gyűlöletes drámája ép e napokban a párisi börzén szemeink előtt játszott le, melynek egyedüli célja a keresztény „Bontoux csoport” minden ároni megbuktatása vala, hogy a zsidó bankházak e veszélyes vetélytárstól megszabadulva, az európai pénzpiacot monopolizálhassák, s a keresztény társadalmat rabigájukba hajtsák.

De térjünk vissza tárgyunkhoz.

Jajteles uram igen élelmes, takarékos, és a mi a fő, igen vallásos egy ember. Mint a „Talmud” szabványainak rendületlen híve, az ételekre, a sábeszekre és zsidó ünnepnapokra vonatkozó talmud-szabályokat igen szorosan és lelkiismeretesen tartja meg, mert ő ezeknek hű megtartásától földi boldogságát és jólétét föltételezi. – És miután az ő meggyőződése szerint egyedül a zsidó vallás isteni eredetű, és isteni kinyilatkoztatáson alapszik, csakis ezen vallásban lehet az istent imádni és tisztelni; ennél fogva más vallású embereknek isteni tisztelete nem egyéb bálvány-imádásnál, melyet lehetőleg megakadályozni minden zsidónak szent és elengedhetlen kötelessége. Ezen cél elérhetése céljából min-

den vasárnap- és ünneppon a béreseket és zselléreket, és mindazon szegény embereket, kik a hét folyama alatt nála dolgoztak, elszámolás ürügye alatt udvarába szokta csődíteni, s midőn a keresztény isteni tisztelet kezdetét veszi, velők számolni. Sokszor 40-50 ember ácsorog úri kastélya előtt akkor, midőn vallási kötelességét le kellé ne rónia. – És a szegény magyar írók s a még szegényebb honatyák a nép erkölcsi sülyedésének valódi okaira és nyitjára akadni nem tudnak!! Különös!!

Jajteles bérlő igen kitűnő hazafi is, mert nagy vallásossága daczára is megtörténik néha, hogy egy kis járvány juhnyájait tizedeli. Nehogy tehát az elhullott juhok kárba menjenek, s a „nemzeti vagy on” ez által apadást szenvedjen, az így elhullott juhokat részint pénzért, részint munka fejében az éhező szegény embereknek „könyörületességből” szokta átengedni. Múlt év január 29-én egy ökre hullott el, az az: megdöglött. Jajteles uram ily nagy veszteséggel szemben cselhez folyamodva, a községben azon hírt terjesztette el, hogy egy hízott ökre lábát törte el, s e miatt le kellett ölni, miért is e szerencsétlen eset alkalmából húsát olcsóbban akarja kimérni, mint piaczi ára szokott lenni. Találkoztak sokan, kik vettek s e húsból élveztek, de élvezése után m i n d a n y n i a n komolyan megbetegedtek. A községi bíró, kit Jajteles uram pár nappal ez eset után megsértett, boszúból jelentést tett a szolgabirói hivatalnál, de mily kimenetele volt ezen a közegészség ellen intézett merénylet ügyében megtartott vizsgálatnak, arról „m é l y e n h a l g a t” a sárosi krónika.

Sárosi.

Viszontlátásra. (Minél gyakrabban! – Szerk.)

Tolnamegye.

Nem magához a fontos zsidókérdés mikénti megoldásához akarok szólani, ahoz gyenge vagyok; szólnak ahhoz bölcs belátású hazafiak, – én csak a saját szemeimmel látott és tapasztalt való tényeket vagyok bátor t. szerkesztő urnák megírni.

Múlt év december 6-án egy hi-si szegény polgárember, miután előbb csekély borocskáját eladta, bement a b... di hetivásárra hízott sertést vásárlandó. A piacon alkuba állott egy sertésért, e közben egy ismeretlen kabátos ember – hihetőleg észrevevén a szegény polgárnál levő pénzt, – kullogott körüle, és mindig éber szemmel kísérte; egyszer csak megszólítja őt: Hallja barátom, hová való maga? – Én h ... si vagyok, miért? – Csak azért, megkérném valami szívessegre, nem lenne oly szíves egy levelet az ottani zsidónak, ki nekem jó barátom, elvinni? fizetek magának 1 liter bort. – Miért ne tenném, hiszen ezen zsidó nekem szomszédom. – No tehát annál jobb, jöjjön velem, átadom majd a levelet, és az ígért bort is megfizetem.

A szegény ember azt hívén, hogy még reá ér sertést venni, hogy majd később olcsóbban vesz, elment az ismeretlen zsidóval a közellevő zsidó trakteriába; belépve, egy másik zsidót leltek ott, ki a „Die rothe gewinnt” hazárd játékot játszotta, és az elsőnek úgy látszik czin-kostársa volt.

Amint a zsidó a szegény emberrel belépett a szobába, azonnal oda ült a másik zsidó mellé az asztalhoz, és elkezdett vele játszani, és többször egymásután tetemesen nyert; persze kicsinált dolog volt, hogy a szegény polgárnak kedvet csináljanak.

Felszólítja most a zsidó, hogy ő is kísértse meg a szerencsét, itt sokat lehet nyerni, lássa, úgy mint én, – és ismét, és megint csak nyert. A szegény ember reá hagyta magát beszélni, és remegve teszi le az első forintot, megfelejtkezett, hogy otthon családjának nincs kenyere, és ime nyert! és ismét nyert! a szerencse elkábította, a zsidó meg biztatta, hogy csak többet rakjon; de most megfordult a koczka, kezdett vesztetni, és vesztetni, míg összes vagyonát, 50 frtját el nem vesztette. Most következett a panasz és szemrehányás, de a gaz zsidók ketten lévén, a szegény embert kidobták az ajtón, ők pedig, a czudar fajzat, nyom nélkül eltűntek. – A szegény kifosztott ember pedig most pénz és sertés nélkül haza mehetett szegény éhező családja és gyermekágyát fekvő nejéhez: de e gaz csalásnak szomorú vége lett, a szegény ember másnap bánatában meghalt. A szegény árvák átkozhatják a zsidó gazságokat, a zsidók pedig áldhatják istenüket, hogy ismét egy gojt el tudtak pusztítani. – Sok ilyen dologkerülő, akasztanivaló zsidó lézeng az országban, vásárról vásárra járva, és lesve szerencsétlen prédájukat, mint a pók a legyet, hogy hálójába csalhassák, és kirabolhassák.

B...d városában a hamis bukások egymást érik, most utóbban bukkott meg E. J. zsidó kereskedő, még pedig harmadszor, hogy megint Phönixként újra születve, a hitelezőit csalhassa. Más országban az ilyen csalókat legalább is elzárják, de nálunk az a jelszó: „Ne bántsd a zsidót!”

B...k városában nemrég Sp. S. nevű zsidó szabómester bukkott meg, és hitelezőit 5-6000 frtig csalta meg; be is fogták, és 8 napig fogva is volt, de az összes zsidóság úgy össze röffent, mint a szomszéd malacjai, és kezességre kivették, a bíróság szabadlábra állította, tán csak azért, hogy ideje legyen még nagyobb csalásokat véghez vihetni. Lót-fut is a városban, és felkéri minden igazhívő felebarátját, ne hagyják el őt szerencsétlenségében, hihetőleg úgy gondolkozik: ha valaki 100 frtos ökröt lop, 1-2 évi börtönt kap, mert nem Izrael embere; hogyne csalthatna egy a válogatott nép közül 5-6000 frtot 8 napi börtönért? – és utóbb még becsületes ember válik belőle a felesége vagy fia neve alatt.

y-

Bácsmegeye.

Kedves hazánknak kenderkereskedési emporiuma Apatin. Az elfogulatlanul ítélő lehetetlen, hogy el ne mondja a termékeny és méltán Magyarország Kánaánjának nevezett Bács-Bogroghmegeye alsó részének lakóiról, e boldognak hirdetett nemzedékről – a közmondás szavait, mely szerint: „Nem mind arany a mi fénylik.”

Bács-Bodroghmegeyének Apatintól Futtáig terjedő Dunamenti községei busásan termő földdel lévén megáldva, – kendertermeléssel foglalkoztak és pedig olyannyira, hogy e terményükért a külföld elismerését is kivívták maguknak.

Kérdhetni méltán, mi az oka annak, hogy a még csak egy évtized előtt oly virágzó volt kendertermelés, mely még szép anyagi haszonnal is jár, – hanyatlik, úgy, hogy csak kevesen termelnek kivitelre, inkább csak házi szükségük fődözésére? Egy évtized előtt a kenderkereskedés keresztény kézben volt. A vidék termelői előtt most is áldott emlékü A. Vetter saját hasznára, de a termelő javára is, monopolizálta a kender-

kereskedést. A kendertermelő községekben megbízottakat alkalmazott, és ezek által vásároltatta össze a kendert, a termelőnek saját házá-
nál vétette át, miután a községi mázsamester azt fölmérte volna; ha az
eladó a beszállításra is vállalkozott, illendő fuvarbérben részesült, ela-
dott terménye pedig rögtön kifizettetett.

„De tempora mutantur et nos mutamur in illis.”

A kenderkereskedés, sajnos! ma vidékünkön sémita kezekben van,
és mi történik? A nyüvésen, áztatáson és tiloláson még át sem menta
kender, már ott kotnyeleskedik az örök bolygásra kárhozott zsidó és
kérdi, ha kész-e már a kender?

Megjegyzem azonban, hogy e híres (miről?) faj csak ott keresi
előre az eladó kendert, hol a nála lerovandó tartozásról van szó, mert
attól, ki neki nem adósa, még akkor is csak nehezen veszi meg, ha
előre megígéri, hogy bizonyos ideig elvár terménye árért. Elkészítvén
az eladásra kenderét a gazda, fölszámítja munkáját, adóját, és mi ter-
mészetesebb, mint hogy az Ábrahám vagy Salamon által, a már agyon-
csárolt kenderére ígért árral nincs megelégedve; no de tudja Iczig
a módját, miképen kell János gazdával elbánni, ha nem úgy adja, mint
ő kéri, rögtön bepereléssel fenyegetvén, tartozása kiegyenlítésére hívja
föl; az ily módon megijesztett földműves aztán, ha mégis megalkuszik
csakugyan véres verejtékkel készített kenderére, a zsidó sohse felejtí ki
az alkunál e szerény (?) kérdést: „hát aztán mennyit vásárol nálam a
kender árára János gazda?”

Lefoglalva lévén a kender, a község kegyelmes ura (!?) – a zsidó
– megszabja a beszállítási időt, a midőn tizedes rendszerű, a földmí-
velő előtt vajmi keveset ismeretes mérlegével bizony nem kicsit csalja
meg az ő csalási titkába be nem avatottat.

No de nem azért zsidó a zsidó, hogy csak a mérésnél szedje rá
a jóhiszemű földművest, mert ő itt még csak commát tesz, mint az egy-
szeri magyar szolgabíró, ki a lopott borjút vágott zsidó mészáros fölött
mondott ítéletet, – de azután a számadásnál, azután a fizetésnél!!!

Valósággal el lehet mondani számadásáról, hogy a verejtékezett
földművest abból, mi őt eladott terménye után jogosan megilleti, kiszá-
mítja. Midőn már tartozását leszámolta volna, következik a fizetés. Jaj
neked szegény földműves! Elvihetik ágyneműidet magad és gyermekeid
alól adóvégrehajtásban, de biztosítalak, hogy a zsidó még Ábrahám ke-
belére is megesküszik, hogy a fizetésre pénze nincs!

De hát miért nincs? Nem érted? Hát azért, mert a te pénzedet
csak pár hónapig – néha tovább is uszupálva, szép procentet csinál
magának.

Olyanokkal szemben, kik a zsidónak nem adósok, a moclus proce-
dendi ez: Megveszem kenderét János gazda, de csak úgy, ha ennyit
meg ennyit vásárol üzletemben, és elvár eddig és eddig az árával.

Hogy ily szemtelenség után a gazda, ha ott hagyja a zsidót, az
természetes. De jobban jár-e? Csalatkozik a ki hiszi, hogy jobban. Az
természetes. De jobban jár-e? magukat befészkelte zsidók csak ügynö-
keik K. és Á. apatini nagy kenderkereskedőknek; ha a falusi ember
saját – az ördögöké! – zsidójával megalkudni nem tud, elviheti Apa-
tinba, de bizonyos, hogy legalább 2 frttal kevesebbet kap mázsájáért.

(Vége a jövő számban.)

